

VENDIM
Nr. 501, datë 24.6.2020

PËR MIRATIMIN E REKOMANDIMEVE PRIORITARE PËR PROKURORIN E PËRGJITHSHËM, NË LUFTËN KUNDËR KRIMINALITETIT, PËR VITIN 2020

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të nenit 103, të ligjit nr. 97/2016, “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, dhe të pikës 32, të nenit 6, të ligjit nr. 8678, datë 14.5.2001, “Për organizimin dhe funksionimin e Ministrisë së Drejtësisë”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Drejtësisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rekomandimeve prioritare për Prokurorin e Përgjithshëm, në luftën kundër kriminalitetit, për vitin 2020, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohet ministri i Drejtësisë t’ia përcjellë menjëherë Prokurorit të Përgjithshëm rekomandimet prioritare, si dhe t’ua bëjë ato të njohura drejtuesve të prokurorive të të gjitha shkallëve, në një mbledhje të përbashkët, jo më vonë se një muaj nga data e miratimit të këtij vendimi.

3. Ngarkohet ministri i Drejtësisë të ndjekë, në vazhdimësi, mënyrën e zbatimit të këtyre rekomandimeve, sipas legjislacionit në fuqi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

REKOMANDIME PRIORITARE
PËR PROKURORIN E PËRGJITHSHËM,
NË LUFTËN KUNDËR KRIMINALITETIT PËR VITIN 2020,
TIRANË, QERSHOR 2020

Në zbatim të nenit 103, të ligjit nr. 97, datë 6.10.2016, “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, Këshilli i Ministrave miraton dhe i përcjell Prokurorit të Përgjithshëm, Rekomandimet Prioritare, që duhen ndjekur për vitin në vazhdim në luftën kundër kriminalitetit.

Ministri i Drejtësisë ua bën të njohura Rekomandimet e Këshillit të Ministrave, drejtuesve të prokurorive të të gjitha shkallëve, në një mbledhje të përbashkët. Këshilli i Ministrave, nëpërmjet ministrit të Drejtësisë, ndjek në vazhdimësi mënyrën e zbatimit të rekomandimeve të dhëna prej tij.

Rekomandimet kanë për qëllim dhe synojnë garantimin e funksionimit efektiv të organit të prokurorisë, parandalimit dhe luftës kundër korrupsionit, krimit të organizuar dhe respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të të drejtave të njeriut.

Rekomandimet Prioritare adresuar Prokurorit të Përgjithshëm, janë mbështetur në Programin Qeverisës, 2017–2021¹, Strategjinë Ndërsektoriale të Drejtësisë, 2017–2020, dhe të planin e saj të veprimit²; analizën e dokumenteve strategjike qeveritare, si: Plani Kombëtar për Integrimin Evropian, 2019–2021³; Rekomandimet e Progresraportit për Shqipërinë të Komisionit Evropian; Plani i Veprimit, 2018–2020, në zbatim të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit⁴; Strategjinë e Drejtësisë për të Mitur dhe Planin e Veprimit 2018–2021⁵; Planin Kombëtar kundër

¹ Publikuar në faqen zyrtare: <https://kryeministria.al/www-content/uploads/2017/11/PROGRAMI.pdf>.

² Miratuar me VKM-në nr. 773, datë 2.11.2016, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 278, datë 19.12.2017.

³ Miratuar nga Këshilli i Ministrave në datën 10.4.2019.

⁴ Miratuar me VKM-në nr. 241, datë 20.4.2018, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 68, datë 20.4.2018.

⁵ Miratuar me VKM-në nr. 541, datë 19.9.2018, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 138, datë 20. 9.2018.

Kultivimit dhe Trafikimit të Kanabisit, 2017–2020⁶, raportet e organizmave ndërkombëtarë joqeveritarë⁷, që lidhen me monitorime për çështjet e korrupsionit, krimit të organizuar dhe trafikut të lëndëve narkotike.

Në përgatitjen e paketës së rekomandimeve janë përfshirë edhe kontributet e propozuara nga strukturat e pushtetit ekzekutiv (Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Brendshme, Ministria e Mbrojtjes, si dhe Ministria e Mjedisit), institucione të cilat kanë në përbërje të tyre personel, që me ligj iu është njohur cilësia e policisë gjyqësore, si dhe statistikave të dërguara nga organi i prokurorisë, në zbatim të nenit 38/germa “h”, të ligjit nr. 97/2016⁸.

Referuar nenit 6, pika 32, të ligjit nr. 8678, datë 14.5.2001, “Për organizimin dhe funksionimin e Ministrisë së Drejtësisë”, ndryshuar me ligjin 40/2017, ministri i Drejtësisë ndjek në vazhdimësi mënyrën e zbatimit të rekomandimeve të dhëna, duke analizuar dhe duke vlerësuar përmbushjen e tyre. Problematikat e evidentuara gjatë vitit 2019, në përmbushjen e këtyre rekomandimeve, kanë shërbyer, gjithashtu, si bazë për rekomandimet e vitit 2020 për Prokurorinë e Përgjithshme.⁹ Këto rekomandime i përcillen Prokurorit të Përgjithshëm, i cili bashkëpunon me SPAK-në për administrimin e informacionit në lidhje me luftën kundër kriminalitetit, informacion të cilin ia përcjell ministrit të Drejtësisë, në kuadër të raportimit mbi ecurinë e zbatimit të Rekomandimeve Prioritare.

Krijimi i një sistemi drejtësie efektiv është një nga prioritetet e qeverisë shqiptare dhe lufta kundër krimit të organizuar, garantimi i të drejtave të njeriut dhe përmirësimi në fushën e bashkëpunimit ndërinstitucional vijnë të jenë në fokus me qëllim ndërtimin e një sistemi drejtësie të aftë, të pavarur, të përgjegjshëm dhe efektiv.

Rekomandimet prioritare kanë si qëllim forcimin e luftës ndaj kriminalitetit, konsolidimin e procesit të rregullt ligjor në të gjitha fazat e procesit penal, duke garantuar liritë dhe të drejtat themelore të njeriut, reflektimin e standardeve më të mira të Bashkimit Evropian dhe forcimin e bashkëpunimit ndërinstitucional dhe ndërkombëtar.

Në vijim të arritjes së rezultateve në zbatimin e reformës në drejtësi, të gjitha institucionet përgjegjëse duhet të japin maksimumin e tyre për të forcuar pavarësinë, llogaridhënien dhe profesionalizmin në sistemin e drejtësisë, si garanci për një drejtësi funksionale dhe efektive nëpërmjet rezultateve të matshme, si dhe rikthimin e besimit të qytetarëve në sistemin gjyqësor.

Vijimi i procesit të rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve (*vetting*) synon të largojë nga sistemi i drejtësisë gjyqtarët dhe prokurorët, të cilët nuk plotësojnë kriteret për të qenë pjesë e një sistemi të ngritur në bazë të integritetit dhe profesionalizimit.

Krijimi i Këshillit të Lartë të Prokurorisë në dhjetor 2018 dhe funksionimi i rregullt i tij, si një ndër institucionet kryesore të qeverisjes së sistemit të prokurorisë, institucion me kompetenca

⁶ Miratuar me VKM-në nr. 248, datë 29.3.2017, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 63, datë 29. 3.2017, ndryshuar me VKM-në nr. 313, datë 31.5.2018, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 81, datë 31.5.2018.

⁷ Progresraporti për Shqipërinë i Komisionit Evropian, i vitit 2019, “*Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2019 Communication on EU Enlargement Policy*”, publikuar në faqen zyrtare: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-albania-report.pdf>; Indeksi vjetor i korrupsionit i *Transparency International, Corruption perception Index 2019*, publikuar në faqen zyrtare: <https://www.transparency.org/cpi2019>; Raporti shtesë i Komiteti të ekspertëve të MONEVAL “*Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Albania - 1st Enhanced Follow-up Report*”, publikuar në faqen zyrtare: <https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0>; Raporti i Departamentit Amerikan të Shtetit - *International Narcotics Control Strategy Report Volume 1-Drug and Chemical Control*, publikuar në faqen zyrtare: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/Tab-1-INCSR-Vol.-1-Final-for-Printing-2-25-20-508.pdf> dhe *Volume 2- Money Laundering and Financial Crimes*, publikuar në faqen zyrtare: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/Tab-2-INCSR-Vol-2-508.pdf>.

⁸ Ministria e Drejtësisë ka kërkuar me shkresën nr. 535 prot., datë 25.1.2020, kontribut nga Ministria e Ekonomisë dhe Financave, Ministria e Brendshme, Ministria e Mbrojtjes, si dhe Ministria e Mjedisit. Gjithashtu, me shkresën nr. 156/1 prot., datë 19.2.2020 ka kërkuar statistikave për vitin 2019 nga Prokuroria e Përgjithshme, të cilat janë dërguar pranë Ministrisë së Drejtësisë, me shkresën nr. 1493 prot., datë 4.3.2020.

⁹ Ministria e Drejtësisë, me shkresat e saj nr. 6203 prot., datë 6.9.2019 dhe nr. 156 prot., datë 13.1.2020, i ka kërkuar Prokurorit të Përgjithshëm informacion lidhur me ecurinë e zbatimit të Rekomandimeve të vitit 2019. Prokuroria e Përgjithshme ka informuar me shkresat e saj nr. 1368/23, datë 11.11.2019 dhe nr. 535/2 prot., 26.2.2020.

dhe përgjegjësi të reja, i hapi rrugën krijimit të Strukturës së Posaçme Antikorrupsion¹⁰, Byrosë Kombëtare të Hetimit dhe zgjedhjes së Prokurorit të Përgjithshëm të Përhershëm¹¹, institucione këto shumë të rëndësishme në funksionimin e sistemit të reformuar të drejtësisë.

Ngritja e Prokurorisë së Posaçme më 18 dhjetor 2019, si institucion i ri, krahas gjykatave të posaçme kundër korrupsionit, si mekanizma të posaçëm për luftën kundër korrupsionit, krimit të organizuar dhe ndëshkimit të zyrtarëve të lartë, të cilët deri më tani në Shqipëri kanë qenë problematikë dhe kanë ndikuar në pavarësinë e sistemit të drejtësisë, përbën një hap të rëndësishëm në forcimin e luftës dhe ndëshkueshmërisë kundër këtyre fenomeneve.

Në fillim të vitit 2020 u emërua Inspektori i Lartë i Drejtësisë¹², institucion i ri i parashikuar nga reforma në drejtësi, i cili është autoriteti shtetëror përgjegjës për verifikimin e ankesave, hetimin e shkeljeve disiplinore dhe për fillimin e procedurës disiplinore ndaj gjyqtarëve/prokurorëve. Krijimi dhe fillimi i funksionimit të këtij institucioni me kapacitete të plota, krahas plotësimit të vakumit institucional, synon forcimin e kontrollit dhe të llogaridhënies së gjyqtarëve dhe të prokurorëve, me qëllim rritjen e përgjegjshmërisë dhe përmirësimin e cilësisë së hetimeve.

Zbatimi i Reformës në Drejtësi gjatë vitit 2019, për sa u përket kontrollit dhe llogaridhënies së magistratëve, krahas ngritjes së institucioneve, ka vijuar dhe me plotësimin e kuadrit ligjor, të mbetur vakant në ligjin nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, duke plotësuar parashikimet ligjore për shkeljet disiplinore me ligjin nr. 48/2019¹³. Këto ndryshime plotësuan nevojën për të garantuar zbatimin e parimeve të llogaridhënies dhe të përgjegjshmërisë së magistratëve, bazuar në elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas standardeve më të mira ndërkombëtare, si dhe garantimin e mirëfunksionimit normal dhe në përputhje me kompetencat e parashikuara në ligj, të institucioneve të sistemit të drejtësisë dhe të prokurorisë.

Qeveria shqiptare ka dhënë dhe do të vijojë të japë gjithë mbështetjen e nevojshme infrastrukturore dhe financiare për funksionimin optimal të institucioneve të sistemit të drejtësisë, si dhe do të vazhdojë t’u japë mbështetjen maksimale organeve të rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve, si një garanci për ndërtimin e një sistemi drejtësie të drejtë, të pavarur dhe të denjë për një shtet evropian.

Në funksion të realizimit të këtij synimi, qeveria mbështet dhe kërkon angazhimin maksimal të institucioneve ligjzbatuese, në marrjen e masave për luftën kundër korrupsionit, goditjen e krimit të organizuar në të gjitha format e tij, intensifikimin e luftës kundër terrorizmit dhe krimit ndërkombëtar, në respekt të plotë të lirive dhe të drejtave të individit, barazinë e shtetasve përpara ligjit dhe angazhimeve të saj ndërkombëtare.

Për sa më sipër, Rekomandimet Prioritare që Këshilli i Ministrave adreson për t’u ndjekur nga organi i prokurorisë, në luftën kundër kriminalitetit për vitin 2020, jepen në këto drejtime me 43 rekomandime në tërësi:

Drejtimi i parë: Garantimi i pavarësisë dhe i përgjegjshmërisë së prokurorit

Drejtimi i dytë: Lufta kundër korrupsionit

¹⁰ Me vendimin nr. 10/1, datë 7.1.2019, KLP-ja shpalli fillimin e procedurave për shpalljen e vendeve vakante për prokurorë të Prokurorisë së Posaçme. Me vendimin nr. 57, datë 5.4.2019, miratoi listën paraprake të 25 kandidatëve, që plotësojnë kushtet ligjore që do të vazhdojnë garën e mëtejshme për prokurorë të Prokurorisë së Posaçme dhe më 25 nëntor 2019, KLP-ja vendosi që tetë kandidatët për prokurorë të SPAK-së, të cilët e kanë kaluar procesin e rivlerësimit dhe kanë marrë konfirmimin në detyrë me vendim të formës së prerë, të emërohen si prokurorë të SPAK-së.

¹¹ Më datën 5.12.2019, me vendimin nr. 138/2019, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë zgjodhi në funksionin e Prokurorit të Përgjithshëm, z. Olsian Çela, kandidat i cili është renditur i pari edhe nga vlerësimi i KLP-së.

¹² Më datën 20.1.2020, Kuvendi, me vendimin nr. 2/2020, zgjodhi z. Artur Metani, Inspektor të Lartë të Drejtësisë. Aktualisht, Zyra e Inspektoratit të Lartë ka publikuar thirrje edhe për 6 inspektorë të rinj (jo magistratë) dhe 5 ndihmës inspektorë (jo magistratë), me qëllim funksionimin e plotë të këtij institucioni.

¹³ Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 34, datë 10.4.2017, ka vendosur shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të dispozitave të ligjit nr. 96/2016, në lidhje me shkeljet disiplinore të magistratëve, me qëllim plotësimin e parashikimeve ligjore; me ligjin nr. 48/2019 u miratuan ndryshimet përkatëse në ligjin nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.

Drejtimi i tretë: Lufta kundër krimit të organizuar

Drejtimi i katërt: Respektimi i të drejtave të njeriut

Drejtimi i pestë: Bashkëpunimi ndërinstitucional

1. Garantimi i pavarësisë dhe i përgjegjshmërisë së prokurorit

Krijimi i një organi të ndjekjes penale të pavarur dhe të paanshme është një nga parimet kryesore të një sistemi drejtësie efektiv dhe një parim thelbësor i procesit penal. Pavarësia dhe paanshmëria janë jo vetëm një kërkesë bazë për ekzistencën e procesit penal, por kanë një rol të rëndësishëm për gjithë sistemin e drejtësisë penale, pasi fillimi i hetimit dhe ndjekja në tërësi e të gjithë procesit në zbatim rigoroz të legjislacionit me profesionalizëm dhe objektivitet ndikon në luftën kundër kriminalitetit dhe vënien përpara përgjegjësisë së autorëve të veprave penale. Roli i prokurorisë në procesin penal ndikon drejtpërdrejt në besimin e publikut në sistemin e drejtësisë, si dhe passjell efekt në funksionimin e të gjitha strukturave të shoqërisë.

Krijimi i Prokurorisë së Posaçme (SPAK) përbën një gur themeli në luftën kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, veçanërisht korrupsionin e zyrtarëve të lartë, problematikë, e cila përbën sfidën për progresin e Shqipërisë drejt integritetit në Bashkimin Evropian. Gjatë muajit korrik 2019, Këshilli i Lartë i Prokurorisë (KLP) përzgjedhi 15 kandidatët për prokurorë pranë Prokurorisë së Posaçme dhe më 12 dhjetor 2019, u emëruan tetë kandidatët prokurorë pranë kësaj prokurorie, të cilët kishin kaluar procesin e rivlerësimit dhe ishin konfirmuar në detyrë, me vendim të formës së prerë. Me vendimin nr. 281, datë 19.12.2019, drejtuesi i këtij institucioni u emërua Arben Kraja. Në vijim të ngritjes së Strukturës së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar (SPAK), si dhe të emërimit të drejtuesit të saj, ka filluar procesi për emërimin e drejtuesit të Byrosë Kombëtare të Hetimit (BKH), institucion i cili do të ketë në përbërje rreth 60 hetues.

Veprat penale, të cilat përfshihen në kompetencën lëndore të SPAK-së, të përcaktuara nga Kodi i Procedurës Penale dhe legjislacioni i posaçëm¹⁴, janë vepra penale me një rëndësi të veçantë, për shkak të kategorisë së veprës penale ose/dhe subjektit nga i cili ato kryhen¹⁵. Fillimi i funksionimit të këtij institucioni, i cili është i pavarur nga organi i prokurorisë së juridiksionit të përgjithshëm, do të adresojë këtë problematikë, duke synuar rritjen e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë.

Ndërkohë, në vijim të zbatimit të reformës në drejtësi dhe krijimit të institucioneve të posaçme në luftën kundër korrupsionit, ka përfunduar ushtrimi i funksioneve nga prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda¹⁶.

Me krijimin e Prokurorisë së Posaçme, kompetenca e hetimit për kategoritë e veprave penale kundër korrupsionit, veprat penale të krimit të organizuar dhe veprat penale të kryera nga zyrtarë

¹⁴ Ligji nr. 95/2016, "Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar".

¹⁵ Neni 75/a i Kodit të Procedurës Penale:

Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar gjykon:

a) *krimet e parashikuara nga nenet 244, 244/a, 245, 245/1, 257, 258, 259, 259/a, 260, 312, 319, 319/a, 319/b, 319/c, 319/d, 319/dh dhe 319/e;*

b) *çdo veprë penale e kryer nga grupi i strukturuar kriminal, organizata kriminale, organizata terroriste dhe banda e armatosur, sipas përcaktimeve të Kodit Penal;*

c) *akuzat penale kundër Presidentit të Republikës, kryetarit të Kuvendit, Kryeministrit, anëtarit të Këshillit të Ministrave, gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë, Prokurorit të Përgjithshëm, Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, kryetarit të bashkisë, deputetit, zëvendësministrit, anëtarit të Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe të Këshillit të Lartë të Prokurorisë dhe drejtuesve të institucioneve qendrore ose të pavarura të përcaktuara në Kushtetutë ose në ligj;*

d) *akuzat penale kundër ish-funksionarëve të mësipërm, kur vepra është kryer gjatë ushtrimit të detyrës.*

¹⁶ Me vendimin nr. 282, datë 19.12.2019, "Për miratimin e rregullave të transferimit të personelit administrativ të prokurorive të krimeve të rënda", KLP-ja ka përcaktuar rregullat për transferimin e personelit administrativ nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe prokuroria pranë Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, në funksion të krijimit të Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar (SPAK) dhe Byrosë Kombëtare të Hetimit (BKH).

të lartë, i kalojnë këtij institucioni, duke sjellë një ndarje nga juridiksioni i prokurorive të përgjithshme¹⁷.

Në këto kushte, me konstituimin dhe me fillimin e funksionimit të Prokurorisë së Posaçme, lind nevoja për konsolidimin e raportit ndërinstitucional me këto prokurori, lidhur me identifikimin e kompetencës materiale, kalimin e kompetencës midis prokurorive, me synimin e garantimit të efektivitetit të hetimit dhe të vënies përpara përgjegjësisë së autorëve të tyre.

Reforma në sistemin e drejtësisë garanton pavarësinë e prokurorit gjatë ushtrimit të detyrës, megjithatë kjo reformë, krahas decentralizimit të sistemit të prokurorisë dhe forcimit të pavarësisë së prokurorit, ka parashikuar dhe krijimin e mekanizmave të kontrollit disiplinor. Gjatë vitit 2019, pas një periudhe vakumi ligjor dhe institucional, kuadri disiplinor u plotësua dhe pritet funksionimi i tij.

Me qëllim plotësimin e tyre, duke reflektuar dhe vendimmarrjen e Gjykatës Kushtetuese, me ligjin nr. 48/2019, u miratuan ndryshimet ligjore, të cilat parashikojnë shkeljet disiplinore në ligjin nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”. Gjatë kësaj periudhe, në mungesë të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, bazuar në nenin 160, paragrafi 5 i këtij ligji parashikonte, se deri në krijimin e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, Këshilli i Lartë i Drejtësisë dhe Prokurori i Përgjithshëm heton shkeljet disiplinore nëpërmjet inspektorëve të Këshillit të Lartë të Drejtësisë dhe Prokurorit të Përgjithshëm, bazuar në procedurën dhe kriteret e pjesës V dhe të dispozitës kalimtare të këtij ligji. Pavarësisht ekzistencës së këtyre kompetencave, gjatë periudhës tranzitore rezulton që Prokuroria e Përgjithshme nuk ka ushtruar plotësisht përgjegjësitë e saj.

Në fillim të vitit 2020, përfundoi me sukses krijimi i institucioneve të drejtësisë, sikurse parashikohej në aktet e reformës së drejtësisë. Gjatë vitit 2019 filluan procedurat për zgjedhjen e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë dhe u finalizua në datën 20 janar 2020, kur Kuvendi i Shqipërisë, me vendimin nr. 2/2020 emëroi Inspektorin e Lartë të Drejtësisë. Aktualisht, bazuar në nenin 147/d të Kushtetutës, ILD-ja është institucioni përgjegjës për hetimin e shkeljeve disiplinore të kryera nga gjyqtarët dhe prokurorët e çdo niveli.

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, me vendimin nr. 138/, të datës 5.12.2019, emëroi Prokurorin e Përgjithshëm. Prokuroria funksionon si një organ i decentralizuar, ndaj roli i Prokurorit të Përgjithshëm është i nevojshëm për të garantuar mbarëvajtjen e veprimtarisë së prokurorisë nëpërmjet respektimit të pavarësisë së brendshme të prokurorëve në ushtrimin e ndjekjes penale, në përfaqësimin e akuzës në gjyq dhe në plotësimin e funksioneve të tjera të dhëna me ligj. Kuadri i ri ligjor aktual garanton pavarësinë dhe autonominë e nevojshme për marrjen e vendimeve gjatë ushtrimit nga prokurorët të funksionit të tyre kushtetues e ligjor, pavarësisht ndikimit të paligjshëm të brendshëm apo të jashtëm nga çdo autoritet publik a privat, si dhe kontrollin e ushtrimit të funksioneve të tyre për të shmangur çdo sjellje që bie ndesh me funksionin e prokurorit.

Me qëllim forcimin e pavarësisë së prokurorit dhe rritjes së efektivitetit të hetimit paraprak, në muajin prill 2019, Kuvendi i Shqipërisë miratoi ligjin nr. 25/2019, “Për organizimin dhe funksionimin e Policisë Gjyqësore”, i cili parashikon rregullat dhe parimet e përgjithshme në lidhje me organizimin dhe funksionimin e Policisë Gjyqësore, veprimtarinë e tyre hetimore dhe raportet me prokurorinë dhe me institucionet shtetërore ku bëjnë pjesë. Rritja e rolit të policisë gjyqësore, në funksion të zhvillimit të hetimit dhe të zbatimit të urdhrave të prokurorit, synon të garantojë efikasitet të plotë në hetimin paraprak dhe rritje të përgjegjshmërisë së tyre gjatë hetimeve.

Pavarësisht se në Rekomandimet Prioritare për vitin 2019 nuk është parashikuar rekomandimi për garantimin e pavarësisë së prokurorit, nga të dhënat e përcjella nga organi i prokurorisë¹⁸, lidhur me zbatimin e rekomandimeve prioritare të dhëna për vitin 2019 janë paraqitur të dhënat në lidhje me aktet nënligjore të nxjerra nga Prokurori i Përgjithshëm, në zbatim të

¹⁷ Ligji nr. 97/2016, “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, përcakton raportin midis Prokurorisë së Posaçme dhe prokurorive të juridiksionit të përgjithshëm.

¹⁸ Me shkresat e tyre nr. 1368/23 prot., datë 11.11.2019 dhe nr. 1368/42 prot., datë 26.2.2020, regjistruar me tonat përkatësisht nr. 6203/1 prot., datë 12.11.2019 dhe nr. 156/2 prot., datë 26.2.2020.

rekomandimeve të rezolutës së Kuvendit, me asistencën e projektit *Euralius V*. Prokurori i Përgjithshëm ka miratuar 4 akte nënligjore: udhëzimin nr. 5, datë 30.7.2019, “Marrëdhëniet me publikun në prokuroritë me juridiksion të përgjithshëm”; udhëzimin nr. 8, datë 4.12.2019, “Për garantimin e pavarësisë së prokurorit, marrëdhëniet ndërmjet tij me drejtuesit e prokurorisë dhe informimin në prokuroritë me juridiksion të përgjithshëm”; udhëzimin nr. 9, datë 11.12.2019, “Mbi masat administrative dhe procedurale në prokuroritë për krime të rënda dhe në prokuroritë e shkallës së parë me juridiksion të përgjithshëm me fillimin e funksionimit të Prokurorisë së Posaçme”; si dhe urdhrin nr. 101, datë 12.6.2019, “Për emërimin e zëvendës drejtuesit të prokurorisë në prokuroritë me juridiksion të përgjithshëm”. Këto akte nënligjore, të publikuara në faqen zyrtare të Prokurorisë së Përgjithshme, u janë shpërndarë të gjithë prokurorëve, si dhe drejtuesve të prokurorive, në zbatim të kompetencave të tyre ligjore janë udhëzuar për marrjen e masave, me qëllim garantimin e pavarësisë së prokurorit në ushtrimin e funksionit dhe për të siguruar eficiencën, ligjshmërinë dhe transparencën në veprimtarinë e prokurorive të cilët drejtojnë.

Sa më sipër, pavarësisht arritjeve pozitive dhe adresimit të sfidave në vlerësim të prioritetëve të BE-së, politikave në fushën e së drejtës, me qëllim garantimin e pavarësisë së prokurorit, Këshilli i Ministrave i rekomandon Prokurorit të Përgjithshëm:

1. Marrjen e masave për respektimin e standardeve etike dhe profesionale, në zbatim të kuadrit të plotësuar ligjor për përgjegjësinë disiplinore, në funksion të forcimit të integritetit, eficiencës dhe përgjegjshmërisë së prokurorëve, krahas garantimit të pavarësisë së tyre;
2. Marrjen e masave për forcimin e rolit aktiv të prokurorit në hetimin paraprak, në funksion të shtimit të rasteve të hetimeve të filluara kryesisht nga vetë organi i prokurorisë;
3. Rritjen e rolit të prokurorit në drejtimin e policisë gjyqësore dhe kontrollin e hetimit paraprak, me qëllim rritjen e efektivitetit dhe të llogaridhënies së strukturave të policisë gjyqësore;
4. Marrjen e masave për rritjen profesionale, me qëllim njohjen dhe zbatimin e drejtë të ndryshimeve ligjore për specializimin e prokurorëve, sipas organizimit të prokurorive;
5. Marrjen e masave për garantimin e paanshmërisë dhe shmangien e çdo lloj influence ose ndikimi ndaj prokurorit gjatë kryerjes së hetimeve;
6. Forcimin e mekanizmave të kontrollit dhe llogaridhënies së prokurorit;
7. Marrjen e masave për miratimin e akteve unifikuese/udhëzuese, me qëllim zbatimin e drejtë dhe të unifikuar të dispozitave të reja të Kodit Penal.

Lufta kundër korrupsionit

Lufta ndaj korrupsionit është një nga sfidat kryesore për garantimin e pavarësisë së institucioneve dhe organeve publike, zhvillimin ekonomik dhe zhvillimin shoqëror të Shqipërisë. Finalizimi i integritetit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian mund të arrihet vetëm duke vendosur një standard të lartë në luftën kundër korrupsionit. Për më tepër, krijimi i një historiku solid me hetime, ndjekje penale dhe dënime për korrupsion, sidomos në nivele të larta, është një ndër kushtet e vendosura nga Bashkimi Evropian për integrimin e Shqipërisë.

Qeveria shqiptare, vitet e fundit, ashtu si dhe gjatë vitit 2019, ka rritur fokusin e saj në luftën kundër korrupsionit dhe ka ndërmarrë një sërë masash, në lidhje me luftimin e aktiviteteve korruptive, në kuadër të Strategjisë Ndërsektoriale Antikorrupsion, 2015–2020¹⁹. Me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 241, datë 20.4.2018,²⁰ “Për miratimin e planit të veprimit, 2018–2020, në zbatim të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit, 2015–2020, e të Pasaportës së Indikatorëve, krijimin, funksionimin dhe detyrat e Komitetit Koordinator për Zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit, 2015–2020, dhe Task Forcës Ndërinstitucionale Antikorrupsion”, Ministria së Drejtësisë është caktuar në cilësinë e Koordinatorit Kombëtar Kundër Korrupsionit. Në lidhje me zbatimin e Planit të Veprimit kundër Korrupsionit, 2018–2020, Ministria e Drejtësisë ka ndjekur realizimin e objektivave të vendosur në këtë plan, si dhe ka publikuar raportin vjetor lidhur me ecurinë në luftën kundër korrupsionit²¹. Ndërkohë, në

¹⁹ Miratuar me VKM nr. 247, datë 20. 3.2015, miratuar në Fletoren Zyrtare nr. 47, datë 20.3.2015.

²⁰ Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 68, datë 14.05.2018.

²¹ Draftraporiti vjetor i monitorimit i SNKK-së, janar–dhjetor 2019, publikuar në faqen zyrtare të Ministrisë së Drejtësisë: <http://www.drejtesia.gov.al/strategjia-ndërsektoriale-kundër-korrupsionit/>.

bashkëpunim me të gjitha institucionet publike të përfshira në strategjinë kundër korrupsionit dhe me asistencën teknike të Bashkimit Evropian, është përgatitur një draft i Planit të Veprimit për periudhën 2019–2023²², i cili është në proces konsultimi publik.

Me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 241, datë 20.4.2018, është krijuar Task Forca Ndërinstitucionale Antikorrupsion, përgjegjëse për inspektimet ndërinstitucionale, sipas Planit të Veprimit të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit, e cila kryesohet nga ministri i Drejtësisë. Gjatë vitit 2019, aktiviteti i Task Forcës Antikorrupsion, i cili ka në përbërje të saj një sërë institucionesh që angazhohen në kryerjen e kontrolleve dhe të inspektimeve të vazhdueshme, ka arritur rezultate shumë të mira në drejtim të identifikimit dhe të ndëshkimit të punonjësve të administratës të përfshirë në afëra korruptive, ku janë rekomanduar: 168 masa administrative, 192 masa disiplinore dhe 36 referime në prokurori. Në lidhje me këto referime, nga informacioni i përftuar nga Prokuroria e Përgjithshme, rezulton se disa çështje janë pushuar ose është vendosur mosfillim nga prokuroria, ndërsa pjesa tjetër vijojnë të jenë në proces hetimi.

Gjithashtu, pranë Ministrisë së Drejtësisë funksionon edhe një strukturë e veçantë antikorrupsioni: Drejtoria e Programeve dhe Projekteve në Fushën Antikorrupsion, e miratuar me urdhrin e Kryeministrit nr. 114, datë 4.9.2019, e cila monitoron, ndjek dhe raporton lidhur me ecurinë e projekteve në luftën kundër korrupsionit në strukturat e drejtësisë dhe institucionet e tjera të pavarura të përfshira.

Raporti i Departamentit Amerikan të Shtetit i publikuar në mars 2020, “Volumi 1 – Kontrolli i narkotikëve dhe lëndëve kimike”,²³ dhe “Volumi 2 – Pastrimi i parave dhe krimet financiare”²⁴, ndër të tjera përmend, se: “Një vend kryesor i pastrimit të parave përkufizohet si vend, institucionet kryesore të të cilit përfshihen në transaksione financiare me shuma të konsiderueshme të ardhurash nga trafiku ndërkombëtar i narkotikëve”. Për vitin 2019, një ndër vendet/juridiksionet e renditura në këtë kategori është edhe Shqipëria”.

Shkalla e lartë e papunësisë në Shqipëri, sundimi i dobët i ligjit dhe korrupsioni endemik janë faktorët kryesorë që ndikojnë në përpjekjet e vendit për luftën kundër narkotikëve. Rrjetet shqiptare të krimit të organizuar përdorin të ardhurat nga trafiku i narkotikëve për të korrupuar sistemin gjyqësor dhe institucionet e tjera për të shpëtuar nga ndëshkueshmëria.

Është thelbësore që Shqipëria të vijojë të implementojë reformën në drejtësi dhe të vijojë punën për shfarosjen e krimit të organizuar.

Në vitin 2019 Shqipëria ka bërë pak përparim në drejtim të parandalimit të pastrimit të parave dhe krimeve financiare. Shqipëria mbetet e ndjeshme ndaj pastrimit të parave, për shkak të korrupsionit, rrjeteve të krimit të organizuar dhe institucioneve të dobëta. Vendi ka një ekonomi kryesisht informale, me remitanca të konsiderueshme nga jashtë vendit. Veprat që gjenerojnë të ardhura janë trafiku i drogës, evazioni fiskal dhe kontrabanda. Vijimi i reformës gjyqësore, përfshirë vettingun e gjyqtarëve dhe të prokurorëve dhe krijimin e njësive të specializuara të policisë për krimet ekonomiko-financiare, kanë përmirësuar adresimin e këtyre veprave. Megjithatë, këto përpjekje akoma nuk kanë dhënë rezultatet e duhura, për shkak të sfidave të institucioneve të reja të drejtësisë dhe të korrupsionit që cenon sundimin e ligjit.

Shqipëria duhet të zbatojë ligjet ekzistuese në mënyrë efektive dhe të vazhdojë të zhvillojë aftësinë e policisë dhe prokurorëve për t’u përqendruar në luftën kundër korrupsionit, pastrimit të parave dhe krimeve ekonomike. Është e nevojshme të mbahen në mënyrë të plotë, të centralizuar dhe sistematike statistika për hetimet, ndjekjet penale, dënimet dhe sekuestrimet.

²² Drafti i planit të veprimit, 2019–2023, është publikuar në faqen zyrtare të Ministrisë së Drejtësisë: <http://drejtesia.gov.al/newsroom/njoftime/ministria-e-drejtesise-koordinatori-kombetar-kundër-korrupsionit-përfundoj-procesin-e-rishikimit-të-planit-të-veprimit-2019-2023-në-zbatim-të-strategjisë-ndërsektoriale-kundër-korrupsionit/http://drejtesia.gov.al/newsroom/njoftime/ministria-e-drejtesise-koordinatori-kombetar-kundër-korrupsionit-përfundoj-procesin-e-rishikimit-të-planit-të-veprimit-2019-2023-në-zbatim-të-strategjisë-ndërsektoriale-kundër-korrupsionit/>.

²³ 2020 *International Narcotics Control Strategy Report, Volume 1 drug and Chemical Control*, publikuar në faqen: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/Tab-1-INCSR-Vol-1-Final-for-Printing-2-25-20-508.pdf>.

²⁴ 2020 *International Narcotics Control Strategy Report, Volume 2 Money Laundering and financial crimes*, publikuar në faqen zyrtare: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/Tab-2-INCSR-Vol-2-508.pdf>.

Progresraporti për Shqipërinë 2019²⁵, për luftën kundër korrupsionit, konstaton se: “Shqipëria ka bërë një progres të mirë në luftën kundër korrupsionit, veçanërisht me miratimin e Planit të Ri të Veprimit, 2018–2020, për zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale kundër korrupsionit. Shqipëria duhet të bëjë përparim të mëtijshëm drejt krijimit të një historiku solid të sekuestrimit dhe të konfiskimit të pasurive kriminale, që rezultojnë nga veprat penale të korrupsionit, të rrisë më tej përdorimin e hetimeve financiare; të finalizojë procedurat për ngritjen e organeve të specializuara antikorrupsion, të përbëra nga Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK) dhe Byroja Kombëtare e Hetimit (BKH) dhe Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar, të sigurojnë burime të mjaftueshme dhe bashkëpunim midis këtyre strukturave të reja. Të vazhdohet përmirësimi i aksesit në regjistrat elektronikë për prokurorinë dhe policinë, duke ngritur një sistem të integruar të menaxhimit të çështjeve midis policisë, prokurorisë dhe gjykatave.

Sipas Indeksit të Perceptimit të Korrupsionit të *Transparency International* për vitin 2019²⁶, Shqipëria ka pësuar një rënie të lehtë në renditjen e shteteve për sa i përket korrupsionit në sektorin publik, duke u rankuar në vendin e 106, nga vendi i 99 që ka qenë në vitin 2018.

Fillimi i funksionimit dhe efektiviteti i Prokurorisë së Posaçme përbën një rol të padiskutueshëm në fushën e ndëshkimit të korrupsionit, të zyrtarëve të lartë dhe në gjyqësor, sekuestrimin dhe konfiskimin e të ardhurave me origjinë kriminale, aseteve kriminale apo pasurisë së pajustificuar të vënë nga korrupsioni zyrtar, parandalimin e korrupsionit në strukturat shtetërore dhe për rikthimin e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë.

Gjithashtu, krijimi dhe funksionimi i Byrosë Kombëtare të Hetimit përbën një hallkë të rëndësishme në luftën kundër korrupsionit, si një njësi e posaçme dhe e specializuar për hetimin e veprave penale në fushën e korrupsionit, e cila vepron pranë Prokurorisë së Posaçme.

Referuar analizës për vitin 2019, që Ministria e Drejtësisë ka kryer, rezulton se:

- Gjatë vitit 2019 janë hetuar 2050 çështje penale për veprat penale në fushën e korrupsionit²⁷, me një numër total prej 556 personash nën hetim dhe janë marrë të pandehur 293 persona. Rezultoni se ka një rritje të numrit të hetimeve për veprat penale të korrupsionit në krahasim me vitin 2018, me 329 çështje më tepër, rritje të numrit të personave nën hetim me 184 persona më tepër nën hetim dhe një ulje të lehtë prej 7 personash të marrë si të pandehur më pak, krahasuar me të dhënat e vitit të kaluar²⁸. Por, pavarësisht kësaj, rastet që dërgohen për gjykim mbeten gati në të njëjtat nivele ose krahasuar me numrin total rezultoni më e ulët. Për vitin 2019 janë dërguar për gjykim vetëm 146 procedime penale ose rreth 7,12% të çështjeve të hetuara, me 283 të pandehur. Krahasuar me vitin 2018²⁹ konstatohet rënie e lehtë e numrit të çështjeve, me 2 çështje më pak dhe 2 të pandehur më pak. Për vitin 2019 ka përfunduar gjykimi për 101 çështje penale për veprat penale kundër korrupsionit, me një numër prej 182 të pandehurish, nga të cilët janë dënuar 162 persona, krahasuar me vitin 2018³⁰ ka një ulje prej 11 çështjesh, 25 persona nën hetim më pak dhe 3 të dënuar më pak.

- Ndërkohë, vijon të mbetet i ulët roli i prokurorisë për sa u përket hetimeve proaktive ose hetimeve të filluara kryesisht për veprat penale të korrupsionit, duke përfshirë këtu edhe numrin e rasteve të përdorimit të metodave speciale të hetimit, të cilat zënë vetëm 12.7% të numrit total të çështjeve të filluara. Konkretisht, në vitin 2019, numri i përgjithshëm i veprave penale të

²⁵ *Albania 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2019 Communication on EU Enlargement Policy.*

²⁶ Publikuar në faqen zyrtare të *Transparency International*:

https://www.transparency.org/whatwedo/publication/corruption_perceptions_index_2019.

²⁷ Bazuar në 22 veprat penale të analizuara edhe në dy vitet paraardhëse 2017, 2018, ku përfshihen këto nene 164/a; 164/b; 244; 244/a; 245; 245/1; 248; 256; 257; 257/a; 259; 259/a; 260; 312; 319; 319/a; 319/b; 319/c; 319/ç; 319/d; 319/dh; 319/e të K. Penal.

²⁸ Më 2018-ën ishin 1721 çështje në hetim me 372 persona nën hetim dhe 300 të pandehur.

²⁹ Në vitin 2018, numri i çështjeve të dërguara për gjykim për këto vepra ka qenë 148 (8.6% e rasteve) me 285 të pandehur.

³⁰ Në vitin 2018 kishin përfunduar gjykimin 112 çështje penale me 207 të pandehur, nga të cilët janë dënuar 165 persona.

referuara dhe të kallëzuara është 47341³¹, nga të cilat vetëm 115³² janë vepra penale të filluara kryesisht nga prokurori, ose rreth 0,24% e numrit të përgjithshëm. Nga 115 çështje penale të filluara kryesisht nga prokurori, vetëm 14 janë të filluara kryesisht për veprat penale në fushën e korrupsionit, ose rreth 12.17% e numrit të çështjeve kryesisht, ku vendin kryesor e zë vepra penale: “Korrupsioni pasiv i gjyqtarëve, prokurorëve dhe funksionarëve të tjerë të organeve të drejtësisë”, parashikuar nga neni 319/ç i K. Penal, me 9 çështje. Pra, konstatohet një ulje prej 8 çështjesh krahasuar me numrin e çështjeve të regjistruara kryesisht më 2018-ën në fushën e korrupsionit, ku kanë qenë regjistruar 22 çështje. Nëse shohim ecurinë e viteve të fundit trendi rezulton në rënie në numrin e çështjeve të filluara kryesisht në fushën e korrupsionit, pavarësisht rekomandimeve³³.

- Lidhur me asetet e sekuestruara/konfiskuara, rezulton se raporti i kërkesave për sekuestrim/konfiskim vijon të mos jetë në nivelet e kërkuara në raport me numrin e procedimeve penale të regjistruara për veprat penale të korrupsionit, megjithatë vlen të përmendet se ka pasur raste të hetimit dhe dënimit të zyrtarëve të lartë.

- Rezulton një rënie e numrit të çështjeve për veprat penale në fushën e pastrimit të parave (rreth 10.8% më pak) krahasuar me të dhënat e vitit 2018, pavarësisht rekomandimit për shtimin e numrit të hetimeve sistematike pasurore dhe rritjes së cilësisë së këtyre hetimeve. Ndërsa, në total, numri i çështjeve të regjistruara (kryesisht dhe me referim) për veprat penale të pastrimit të parave³⁴ është 236 çështje, me një numër total prej 28 personash nën hetim nga të cilët vetëm 13 prej tyre janë marrë si të pandehur. Krahasuar me të dhënat për vitin 2018³⁵ rezulton se ka një ulje prej 33 çështjesh të regjistruara më pak, me 7 persona nën hetim më pak dhe ulje të numrit të të pandehurve, me 2 të pandehur më pak.

- Ndërsa, nga të dhënat statistikore të dërguara nga organi i prokurorisë, rezulton se nga totali i çështjeve të filluara kryesisht, për veprën penale të pastrimit të parave rezultojnë 2 çështje³⁶, të cilat janë regjistruar për veprën penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, neni 287/1 i K. Penal dhe nuk është regjistruar asnjë çështje për veprën penale: “Përvetësimi i parave ose i mallrave që rrjedhin nga vepra penale ose veprimtaria kriminale”, neni 287/b i K. Penal.

- Lidhur me zbatimin e ligjit antimafia, gjatë vitit 2019 vihet re një rritje në shifra për sa u përket kërkesave për konfiskim dhe sekuestrim për subjektet e këtij ligji, me rreth 28% më tepër krahasuar me vitin 2018. Janë paraqitur të dhënat në lidhje me kërkesat e shteteve të huaja për produktet e veprës penale të kryera jashtë vendit, numri i të cilave është pothuajse i njëjtë me vitin 2018, pavarësisht rekomandimit të vazhdueshëm për rritjen e numrit të tyre dhe në ndjekje më të kujdesshme. Kjo do të përbëjë një sfidë për vitin 2020 për Prokurorinë e Posaçme dhe strukturat e saj hetimore.

Duke mbajtur në konsideratë problematikat sa më sipër të evidentuara, prioritetet e përbashkëta, Këshilli i Ministrave, për forcimin e luftës kundër korrupsionit, i rekomandon Prokurorit të Përgjithshëm:

1. Rritjen e numrit dhe të cilësisë së hetimeve për veprat penale në fushën e korrupsionit, duke pasur parasysh kompetencën lëndore midis prokurorive të juridiksionit të përgjithshëm dhe Prokurorisë së Posaçme, si dhe rritjen e numrit të personave të dënuar me vendim të formës së prerë;

2. Koordinimin dhe bashkëpunimin me Prokurorinë e Posaçme për sa u përket hetimeve proaktive pasurore dhe financiare, veçanërisht për rastet që lidhen me veprat penale në fushën e korrupsionit në nivele të larta të politikës dhe administratës publike;

³¹ Një rritje prej 449 referimesh krahasuar me vitin 2018, ku ishin në total 46892 referime.

³² Një rritje prej 6 çështje më tepër krahasuar me vitin 2018.

³³ Në vitin 2017 ishin 46 çështje të regjistruara kryesisht për veprat penale në fushën e korrupsionit.

³⁴ Nenet 287, 287/a dhe 287/b të Kodit Penal.

³⁵ Në vitin 2018, për këto tri vepra penale janë regjistruar 269 çështje, me 35 persona nën hetim dhe 15 të pandehur.

³⁶ Ka një ulje prej 3 çështjesh krahasuar me vitin 2018.

3. Shtimin e numrit të hetimeve proaktive (çështje të filluara kryesisht) dhe numrit të rasteve të përdorimit të metodave speciale të hetimit, me qëllim përmirësimin e cilësisë së hetimeve të veprave kundër korrupsionit;

4. Shtimin e numrit të hetimeve për veprat penale në fushën e korrupsionit të zyrtarëve të lartë nga Prokuroria e Posaçme dhe struktura e posaçme hetimore në bashkëpunim me agjencitë e tjera ligjzbatuese;

5. Shtimin e numrit të hetimeve sistematike pasurore dhe hetimit për veprat penale që gjenerojnë produkte/të ardhura, si dhe shtimin e aseteve të sekuestruara/konfiskuara;

6. Përmirësimin e cilësisë së mbajtjes së të dhënave dhe të raportimit, si dhe të dhënave statistikore dhe zhvillimin e sistemit elektronik të teknologjisë së informacionit;

7. Forcimi i bashkëpunimit me agjencitë ligjzbatuese vendëse dhe ndërkombëtare, me qëllim rritjen e numrit të hetimeve të suksesshme, sidomos për kryerjen e hetimeve pasurore financiare dhe që lidhen me veprat penale të korrupsionit;

8. Forcimin dhe rritjen e kapaciteteve profesionale nëpërmjet trajnimeve të përbashkëta, me fokus në luftën kundër korrupsionit, me agjencitë e zbatimit të ligjit, si dhe me oficerët e policisë gjyqësore;

9. Rritjen e numrit dhe të cilësisë së hetimeve dhe të dënimeve për rastet e referuar nga Task Forca Ndërinstitucionale Antikorrupsion. Bashkëpunimi dhe koordinimi me Prokurorinë e Posaçme për ndjekjen dhe hetimin e këtyre rasteve, sipas kompetencës lëndore.

Lufta kundër krimit të organizuar

Krimi i organizuar ka qenë një shqetësim i viteve të fundit jo vetëm për shtetin shqiptar, por edhe më gjerë, ndaj lufta ndaj krimit të organizuar është përveçse një detyrim i brendshëm, edhe një detyrim ndaj organizatave ndërkombëtare në të cilat Shqipëria është pjesë. Lufta pa kompromis dhe ndëshkimi i ashpër penal ndaj grupeve dhe organizatave kriminale, duke goditur çdo aset ekonomik të paligjshëm të tyre, është prioritet absolut i qeverisë.

Për këtë arsye, nëpërmjet aktit normativ nr. 1, datë 31.1.2020, “Për masat parandaluese në kuadër të forcimit të luftës kundër terrorizmit, krimit të organizuar, krimeve të rënda dhe konsolidimit të rendit e sigurisë publike”, miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr. 18, datë 5.3.2020, ky akt normativ ka filluar zbatimin, duke dhënë edhe efektet e para në luftën e pakompromis me krimin e organizuar. Nxjerrja e këtij akti normativ nga Këshilli i Ministrave është diktuar nga nevoja për sanksionimin e marrjes së masave parandaluese me karakter personal, pasuror e ekonomik ndaj një kategorie të caktuar subjektësh, për të cilat ka dyshime apo informacion se janë të përfshira, ndihmojnë apo financojnë aktivitete të krimit të organizuar, krimeve të rënda, terrorizmit apo bandave të armatosura, duke përbërë rrezik e cenuar sigurinë publike.

Krijimi i Prokurorisë së Posaçme dhe kompetencat lëndore që ligji ia njeht këtij institucioni në bazë të nenit 75/a, pika “b” parashikojnë kalimin e hetimit të çdo veprë penale të parashikuar nga legjislacioni penal shqiptar të kryer nga grupi i strukturuar kriminal, organizata kriminale, organizata terroriste dhe banda e armatosur. Pavarësisht se këto vepra kanë qenë objekt hetimi nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, sërish nevoja për forcimin e luftës ndaj këtyre formave të bashkëpunimit kriminal ka vijuar të ekzistojë. Në këto rrethana, Prokuroria e Posaçme është institucioni i cili do të duhet të forcojë luftën kundër këtyre formave të bashkëpunimit kriminal, me qëllim vënien përpara përgjegjësisë së pjesëmarrësve në këto organizata dhe garantimin e sigurisë dhe të rendit publik.

Forcimi i mëtejshëm i bashkëpunimit me organizatat rajonale dhe ndërkombëtare, në drejtim të luftës kundër krimit të organizuar, pastrimit të parave dhe terrorizmit, është shumë i rëndësishëm për të luftuar këtë fenomen kriminal. Në vijim të marrëveshjes së bashkëpunimit të nënshkruar nga Shqipëria në vitin 2018 me *Eurojust*-in, ratifikuar me ligjin nr. 113/2018, për bashkëpunimin efikas në aspektin hetimor dhe atë të shkëmbimit të informacionit gjyqësor, me qëllim luftimin e krimit të organizuar në mënyrë sa më të shpejtë, efektive dhe me pak kosto, me iniciativë të Ministrisë së Drejtësisë, Prokuroria e Përgjithshme dhe Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale, në datën 25.2.2019³⁷, kanë nënshkruar Planin

³⁷ Nr. 334 prot. të KDIMDP-së dhe nr. 623 prot. të PP-së, publikuar në faqen zyrtare: <http://www.idp.al/wp->

e Veprimit. Ky Plan Veprimi parashikon krijimin e “Regjistrimit për komunikimet mes Prokurorisë së Përgjithshme dhe Eurojust-it”. Ky dokument është një mekanizëm për garantimin, në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe atë ndërkombëtar të fushës së të drejtave të qytetarëve gjatë ushtrimit të veprimtarisë së organit të akuzës.

Një prioritet i qeverisë shqiptare vijon të jetë lufta kundër kultivimit të bimëve narkotike dhe trafikut të drogave të ndryshme. Plani Kombëtar kundër Kultivimit dhe Trafikimit të Kanabisit 2017–2020³⁸ vazhdon të jetë në fuqi, plan ky i cili mban në konsideratë faktorët bazë që nxisin kultivimin dhe trafikimin e lëndëve narkotike. Në kuadër të këtij plani, është e rëndësishme goditja e grupeve kriminale që kryejnë veprimtari në fushën e narkotikëve, në të gjitha format e kryerjes së këtyre veprave penale. Arritja e këtij objekti kërkon konsolidimin e bashkëpunimit të brendshëm dhe ndërkombëtar, sidomos me agjencitë e specializuara në luftën kundër krimit të organizuar, shkëmbim të shpejtë të informacionit, kryerjen e operacioneve të përbashkëta në kuadër të efektivitetit të hetimit penal, mbrojtjen e të dhënave dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë, përdorimin e metodave dhe të teknologjisë, si dhe rritjen e profesionalizmit të prokurorëve dhe të oficerëve të policisë gjyqësore.

Gjithashtu, me rëndësi vijon të mbetet zbatimi i kuadrit ligjor mbi sekuestrimin dhe konfiskimin e të ardhurave kriminale³⁹, me qëllim ndërprerjen e të ardhurave të grupeve kriminale, e mundësive për të ndërvepruar në terren apo për t’i shpëtuar drejtësisë. Prioritet duhet të jetë forcimi i kapaciteteve dhe i aftësive vepruese të agjencive të zbatimit të ligjit në hetimin financiar dhe garantimin e hetimit financiar si pjesë përbërëse e hetimit penal të përgjithshëm, identifikimi i sfidave dhe i mënyrës së adresimit të sistemeve informale të qarkullimit të parave, të cilat ndikojnë në mundësinë e pastrimit të produkteve të veprës penale.

Për herë të parë në sistemin e burgjeve ka hyrë në fuqi parashikimi ligjor që lidhet me regjimin e mbikëqyrjes së veçantë për të gjithë ata, të paraburgosur dhe të dënuar me rrezikshmëri të veçantë. Ligji nr. 108/2018, “Për një shtesë në ligjin nr. 8328, datë 16.4.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të të paraburgosurve”, i miratuar në fund të vitit 2018⁴⁰, i cili ka hyrë në fuqi në 2019, ka parashikuar regjimin e posaçëm në burgun e sigurisë së lartë për personat që kanë kryer një kategori veprash penale me rrezikshmëri të lartë të cilët vijnë në mbajnë kontakte me grupet e strukturuar kriminale, bandat e armatosura, grupet terroriste, etj. Me qëllim zbatimin dhe unifikimin në praktikë të këtij parashikimi, janë miratuar aktet nënligjore nga Prokurori i Përgjithshëm, i cili ka miratuar udhëzimin nr. 2, datë 24.5.2019, “Për zbatimin e ligjit lidhur me regjimin e posaçëm në burgun e sigurisë së lartë”, si dhe nga ministri i Drejtësisë, i cili ka miratuar udhëzimin nr. 5, datë 28.6.2019, “Për procedurën e brendshme e trajtimit të kërkesave për vendosjen e të dënuarve dhe të paraburgosurve në regjimin e posaçëm në burgun e sigurisë së lartë”. Procesi i përbashkët për vendosjen e këtyre subjekteve në regjimin e posaçëm, që ka filluar me Prokurorinë e Krimeve të Rënda, gjatë vitit 2020, do të vijojë të adresohet më tej me Prokurorinë e Posaçme, si strukturë përgjegjëse në këtë proces për të propozuar subjektet që duhet të jenë në këtë regjim.

Komiteti i ekspertëve të *Moneyval* të Këshillit të Evropës, në shtesën e raportit të raundit V vlerësues⁴¹ për masat kundër pastrimit të parave dhe luftës kundër terrorizmit (në vijim të raportit për raundin V vlerësues) konstaton se: “... Në përgjithësi, Shqipëria ka bërë një përparim në adresimin e mangësive teknike të përputhshmërisë të identifikuar në raportin e saj të vlerësimit të ndërsjellë të raundit të 5-të dhe është rivlerësuar në 6 rekomandime (6 përmirësime). ... Janë ndërmarrë masa për të përmirësuar përmbushjen e rekomandimeve të

content/uploads/2019/03/Planveprimi_PP_KDIMDP.pdf.

³⁸ Plani kombëtar kundër kanabisit miratuar me VKM-në nr. 248, datë 29.3.2017, “Për miratimin e planit të veprimit kundër kultivimit dhe trafikimit të kanabisit, 2017–2020”, ndryshuar me VKM-në nr. 313, datë 31.5.2018.

³⁹ Ligji nr. 10192, datë 3.12.2009, “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar, trafikimit, korrupsionit dhe krimeve të tjera nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë”, i ndryshuar.

⁴⁰ Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 197, datë 15.1.2019.

⁴¹ Publikuar në dhjetor 2019, në faqen e Këshillit të Evropës: <https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0>.

komitetit edhe pse mbeten disa boshllëqe, për të cilat Shqipëria inkurajohet të vazhdojë përmbushjen e tyre.

Shqipëria do të mbetet në ndjekje apo në monitorim të zgjeruar dhe do të vijojë të raportojë te *Moneyval* në vazhdimësi, për të forcuar zbatimin e masave kundër pastrimit të parave apo financimit të terrorizmit. Shqipëria pritet që të raportojë sërish në seancë brenda një viti⁴².

Raporti i Departamentit Amerikan të Shtetit, i publikuar në mars 2020, “Volumi 1 – Kontrolli i narkotikëve dhe i lëndëve kimike”⁴³ dhe “Volumi 2 – Pastrimi i parave dhe krimet financiare”⁴⁴, vë theksin te nevoja e rritjes së hetimit dhe dënimit të rasteve të veprave penale për trafikim të lëndëve narkotike (droga të forta), si dhe hetimin e pastrimit të parave të krimit të organizuar në pasuri të paluajtshme dhe projekte zhvillimi. Konkretisht, në këtë raport theksohet, se: “Në vitin 2019, vëllimi i drogës së sekuestruar dhe numri i të arrestuarve nga autoritetet shqiptare ishte i lartë, nxitur nga bashkëpunimi i organeve ligjzbatuese me partnerët e ndërkombëtarë, presionin ndërkombëtar dhe përpjekjet për anëtarësim në Bashkimin Evropian.

... Shqipëria është në proces miratimi të reformës në drejtësi për të rritur efektivitetin e ndjekjes penale dhe të dënimit të autorëve të trafikut të drogës duke shfrytëzuar lidhjen e tyre me krimin e organizuar.”.

Trafiku i narkotikëve dhe veprat e paligjshme të grupeve të organizuara janë burimi kryesor i të ardhurave të paligjshme. Ndër metodat më të përhapura të pastrimit të parave janë investimi në pasuri të paluajtshme dhe projekte zhvillimi.

Nga 1 janari 2019 janë ndaluar me ligj të gjitha lojërat e fatit dhe bastet sportive, duke u hequr një mundësi kriminelëve për të fshehur ose për të pastruar të ardhura të paligjshme. Gjykatat shqiptare shpesh nuk dënojnë për pastrim parash në mungesë të akuzës për veprën penale “mëmë” edhe pse kjo nuk parashikohet në ligj. Implementimi i ndryshimeve në Kodin Penal mbetet sfidë dhe pavarësisht numrit të hetimeve për pastrimin e parave, numri i dënimeve mbetet i ulët.

Progresraporti 2019⁴⁴, në lidhje me pastrimin e parave, konstaton, se: “Nevojiten më shumë përpjekje për të luftuar pastrimin e parave dhe konfiskimin e pasurive, që rrjedhin nga krimi dhe pasuritë e tjera të pajustificuara. Shqipëria duhet që, në veçanti, të bëjë përpasim të mëtejshëm të prekshëm në çmontimin në mënyrë efektive të grupeve të krimit të organizuar, konfiskimin e të ardhurave të krimeve të kryera prej tyre, të miratojë një strategji dhe një plan të ri veprimi për drogat, të plotësojë boshllëkun legjislativ mbi prekursorët e drogës dhe të intensifikojë luftën kundër trafikimit të drogërave të forta, të miratojë një strategji të krimit kibernetik dhe të krijojë një përgjigje më efektive të zbatimit të ligjit, duke u përqendruar në zbulimin, gjurmueshmërinë dhe ndjekjen penale të kriminelëve”.

Referuar analizës për vitin 2019 që Ministria e Drejtësisë ka kryer, rezulton se:

- Lidhur me veprat penale kundër krimit të organizuar jepen të dhëna për një rritje me 24.4% të regjistrimit të procedimeve, rritje prej 1,16 herësh të çështjeve të dërguara për gjykim dhe trefishim të numrit të personave të pandehur. Në lidhje me ekzekutimin e vendimeve janë ekzekutuar 89 vendime, të paraqitura sipas veprave penale konkrete.

- Konstatohet, gjithashtu, një rritje e hetimeve proaktive dhe e përdorimit të mjeteve speciale të hetimit, duke shënuar një rritje prej 23.6%, në krahasim me vitin 2018, por përsëri nevojitet angazhim i të gjitha strukturave ligjzbatuese dhe koordinim për rritjen jo vetëm të numrit, por edhe të hetimeve cilësore.

⁴² 2020 *International Narcotics Control Strategy Report, Volume 1 drug and Chemical Control*, publikuar në faqen <https://www.state.gov/www-content/uploads/2020/03/Tab-1-INCSR-Vol.-I-Final-for-Printing-2-25-20-508.pdf>.

⁴³ 2020 *International Narcotics Control Strategy Report, Volume 2 Money Laundering and financial crimes*, publikuar në faqen zyrtare: <https://www.state.gov/ēēp-content/uploads/2020/03/Tab-2-INCSR-Vol-2-508.pdf>.

⁴⁴ *Albania 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2019 Communication on EU Enlargement Policy*, publikuar në faqen: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-albania-report.pdf>.

- Si nga rekomandimet e *Moneyval* dhe nga Komisioni Evropian, theksi vihet te lufta në mënyrë efektive e grupeve të krimit të organizuar dhe në hetimin për pastrimin e parave apo pasurive që rrjedhin nga krimi dhe pasuritë e pajustificuara.

- Lidhur me veprat penale të trafikimit⁴⁵, për vitin 2019 rezulton se janë regjistruar 283 çështje penale me 55 persona në hetim, nga të cilët vetëm 16 janë marrë si të pandehur. Nga këto çështje janë dërguar për gjykim 26 çështje me 35 të pandehur ose rreth 9,18 % e çështjeve të regjistruara. Numrin më të madh të çështjeve të hetuara e zë vepra penale “Trafikimi i mjeteve motorike” parashikuar nga neni 141/a i K. Penal, me 170 çështje të regjistruara.

Nga analiza e të dhëna statistikore për veprat penale të trafikimit rezulton një rritje e numrit⁴⁶ të çështjeve të regjistruara, me 68 çështje më tepër dhe rritje e numrit të personave nën hetim me 19 persona më tepër dhe të personave të marrë si të pandehur, me 8 persona më tepër. Lidhur me numrin e çështjeve të dërguara për gjykim për vitin 2019, numri i tyre është rritur me 3 çështje më tepër, ndërsa numri i të pandehurve në gjykim është i njëjtë krahasuar me vitin 2019⁴⁷.

- Gjatë vitit 2019 janë regjistruar 51 çështje, me 57 persona nën hetim për veprat penale të krimit të organizuar, ku të gjitha çështjet janë regjistruar për veprën penale “Grupi i strukturuar kriminal”, neni 333/a i K. Penal (të dy paragrafët). Për këto vepra penale, gjatë vitit 2019 janë dërguar për gjykim 13 çështje, me 126 të pandehur, të gjithë për veprën penale “Grupi i strukturuar kriminal”, neni 333/a i K. Penal.

- Për këtë vepër penale, krahasuar me vitin 2018⁴⁸ konstatohet një rritje e numrit të çështjeve të regjistruara prej 10 procedimesh më tepër dhe i numrit të personave nën hetim, me 14 persona nën hetim më tepër, si dhe ka një rritje të numrit të çështjeve të dërguara për gjykim, me 7 çështje më tepër dhe 96 të pandehur më tepër⁴⁹.

- Për veprat penale kundër narkotikëve konstatohet se në vitin 2019 janë hetuar më shumë çështje penale se në vitin 2018 (me 99 çështje më tepër). Por edhe në këtë drejtim mbetet në nivele më të ulëta se viti 2018 numri i çështjeve të dërguara për gjykim. Lidhur me veprat penale në fushën e lëndëve narkotike⁵⁰, në vitin 2019 janë hetuar 2558 çështje penale ose 99 çështje penale më tepër se viti 2018. Rezulton se janë hetuar 1048 persona dhe janë marrë të pandehur 880 persona. Krahasuar me vitin 2018⁵¹ rezultojnë 66 persona më pak të hetuar dhe 35 më pak të pandehur. Janë dërguar për gjykim 505 çështje ose 19,7 % e çështjeve, me 701 të pandehur, nga ku rezulton rënie krahasuar me vitin 2018 me 28 çështje më pak të dërguara për gjykim dhe 71 të pandehur më pak⁵². Numrin më të lartë të çështjeve në hetim e zë vepra penale “Prodhimi dhe shitja e narkotikëve”, neni 283 K. Penal, me 1423 çështje në hetim, nga të cilat janë dërguar për gjykim 383 çështje.

- Konstatohet se vijon të mbetet i ulët numri i veprave penale kundër terrorizmit, pavarësisht kompleksitetit dhe vështirësisë që kanë në hetim këto vepra, pavarësisht rritjes me 1.5 herë të numrit të procedimeve të regjistruara. Lidhur me këtë kategori veprash penale⁵³, rezulton se janë regjistruar në total 8 çështje për vitin 2019 me 4 persona nën hetim dhe asnjë person i marrë si i pandehur. Nuk rezulton asnjë çështje e dërguar për gjykim për këtë kategori veprash për vitin 2019 sikurse në vitin e kaluar, edhe pse krahasuar me vitin 2018⁵⁴, vihet re një rritje e numrit të çështjeve të regjistruara me 4 çështje më shumë dhe në ndryshim nga 2018 ka 4 persona nën hetim.

- Sa i përket rritjes së hetimeve proaktive, për vitin 2019 janë kryer hetime proaktive dhe përdorim i mjeteve speciale të hetimit në 309 procedime penale, për vepra penale kundër krimit

⁴⁵ Nenet 109, 109/b, 110/a, 128/b, 138/a, 141/a, 278/a dhe 282/a të K. Penal.

⁴⁶ Në vitin 2018 ishin regjistruar 215 çështje penale, me 36 persona në hetim, nga të cilët 8 janë marrë si të pandehur.

⁴⁷ Në vitin 2018 ishin dërguar për gjykim 23 çështje, me 35 të pandehur për këtë kategori veprash penale.

⁴⁸ Në vitin 2018, për këto vepra ishin regjistruar 41 çështje, me 43 persona nën hetim.

⁴⁹ Në vitin 2018 janë dërguar për gjykim 6 çështje me 30 të pandehur.

⁵⁰ Ku janë përfshirë 283/a; 283/b; 284/cc; 285/a; 285/b; 286 dhe 286/a të K. Penal.

⁵¹ Në vitin 2018 kanë qenë 2459 çështje të hetuara, me 1114 persona nën hetim dhe 915 të pandehur.

⁵² Në vitin 2018 janë dërguar për gjykim 533 çështje me 772 persona të pandehur.

⁵³ Nenet 230–232/b të Kodit Penal.

⁵⁴ Në vitin 2018 ishin regjistruar 4 çështje penale, pa asnjë person nën hetim dhe asnjë të pandehur.

të organizuar, trafikeve, pastrimit të parave dhe krimeve të tjera të rënda, duke pasur një rritje prej 23.6% nga viti i kaluar; të cilat janë finalizuar me arrest/ndalim të 420 personave;

- Lidhur me veprat penale për nxitjen e urrejtjes dhe pjesëmarrjen në konfliktet e armatosura⁵⁵, për vitin 2019, janë regjistruar 4 çështje penale për veprën penale: “Nxitja e urrejtjes ose e grindjeve” parashikuar nga neni 265 i K. Penal, mirëpo nuk ka pasur persona nën hetim apo persona të marrë si të pandehur. Rezulton një rënie e numrit të çështjeve me 1 çështje më pak krahasuar me vitin 2018⁵⁶, por njësoj si gjatë vitit 2018 nuk rezulton asnjë çështje e dërguar për gjykim për këtë kategori veprash.

Sa më sipër, Këshilli i Ministrave, me qëllim forcimin e luftës kundër krimit të organizuar, i rekomandon Prokurorit të Përgjithshëm:

1. Hetimin në mënyrë efektive të grupeve të krimit të organizuar dhe hetimin për pastrimin e parave apo të pasurive që rrjedhin nga krimi dhe pasuritë e pajustificuara nga prokuroritë e juridiksionit të përgjithshëm dhe Prokuroria e Posaçme;

2. Rritjen e rasteve hetimore, në zbatimin e gamës së plotë të masave të sekuestrimit dhe të konfiskimit, veçanërisht duke u përqendruar në palët e treta të përfshira në pastrimin e parave, nga profesionet e lira dhe nga vetë subjektet raportuese, si dhe për asetet që përfaqësojnë të ardhura indirekte;

3. Bashkëpunimin me strukturat shtetërore dhe agjenci të tjera vendëse që janë përgjegjëse dhe/ose disponojnë informacion për parandalimin e pastrimit të parave;

4. Krijimin e një sistemi statistikor të monitorimit të çështjeve të pastrimit të parave për të siguruar një bazë të besueshme për reforma të mëtejshme, për të rritur numrin e procedimeve penale dhe dënimeve për veprat penale të pastrimit të parave;

5. Përmirësimin e cilësisë së hetimeve për veprat penale në fushën e narkotikëve, e fokusuar te drogat e forta, nëpërmjet përdorimit të metodave speciale të hetimit dhe rritje të numrit të hetimeve proaktive për këto vepra;

6. Ashpërsim të politikës penale në drejtim të masave të sigurimit dhe të dënimit për veprat penale në fushën e narkotikëve;

7. Rritje të numrit dhe të cilësisë së hetimeve për veprën penale të pastrimit të produkteve të veprës penale dhe atë të pastrimit të parave, në funksion të rritjes së numrit të çështjeve dhe të pandehurve të dërguar për gjykim;

8. Rritje të numrit dhe të cilësisë së hetimeve, duke përdorur teknikat speciale të hetimit, veçanërisht në rastet e hetimeve pasurore;

9. Vijimin e zbatimit të planit të veprimit, në lidhje me marrëveshjen me *Eurojust*, duke forcuar bashkëpunimin ndërkombëtar, në kuadër të hetimit dhe duke krijuar një bazë të dhënash në lidhje me të dhënat personale;

10. Vijimin e zbatimi të planit të veprimit të qeverisë për masat në fushën e parandalimit të pastrimit të parave si rekomandime të raportit të *Moneyval*;

11. Rritjen e bashkëpunimit me agjencitë ligjzbatuese rajonale dhe ndërkombëtare në funksion të efektivitetit të hetimeve për veprat penale, që lidhen sidomos me trafikimin e narkotikëve, pastrimit të parave, financimin e terrorizmit, trafikimin e qenieve njerëzore etj.;

12. Bashkëpunimi i Prokurorisë së Posaçme me Policinë e Shtetit dhe OFL-në për zbatimin e objektit dhe qëllimin e ligjit për masat parandaluese, në kuadër të forcimit të luftës kundër terrorizmit, krimit të organizuar, krimeve të rënda dhe konsolidimit të rendit e sigurisë publike;

13. Forcim të kapaciteteve profesionale nëpërmjet trajnimeve në këtë fushë, duke përfshirë edhe trajnime të përbashkëta me oficerët e policisë gjyqësore.

Forcimi i respektimit të të drejtave të njeriut

Respektimi i të drejtave të njeriut është një nga objektivat kryesorë të shtetit shqiptar, jo vetëm si një prioritet i vendosur nga Bashkimi Evropian, por si detyrim kushtetues për garantimin e të drejtave të çdo personi.

⁵⁵Nenet 265–265/c të K. Penal.

⁵⁶ Në vitin 2018 janë regjistruar 5 çështje penale me 2 persona të pandehur.

Në garantim të të drejtave të njeriut, fokusi vendoset më tepër te grupet vulnerabël, si pjesë e shoqërisë e cila kërkon mbrojtje dhe kujdes të veçantë. Një nga grupet më vulnerabël të cilët kërkojnë një vëmendje dhe mbrojtje të veçantë nga shteti janë të miturit. Garantimi dhe mbrojtja e të drejtave të tyre ka qenë një mision i qeverisë shqiptare, e cila ka miratuar Strategjinë e Drejtësisë për të Miturit⁵⁷, me propozim të Ministrisë së Drejtësisë shoqëruar me Planin e Veprimit, 2018–2021, duke përbërë dokumentin e parë të politikave strategjike të qeverisë shqiptare për të drejtësinë penale për të miturit, e cila ka hyrë në fuqi më 11 tetor 2018 dhe përcakton shtyllat bazë të reformës së drejtësisë për të miturit. Kuadri ligjor për mbrojtjen e të miturve është tashmë i plotë dhe synon promovimin e mbrojtjen e drejtave dhe nevojave të të miturve në konflikt me ligjin, viktima apo dëshmitarë të veprave penale, në të gjitha proceset gjyqësore. Të gjitha organet ligjzbatuese që kanë në fushën e tyre të përgjegjësisë trajtimin dhe procedimin me persona të mitur në zbatim të ligjit, duhet të forcojnë bashkëpunimin ndërinstitucional, me qëllim garantimin e interesit më të lartë të të miturve në çdo fazë apo pozicion procedural të procesit penal.

Dhuna në familje ka qenë dhe është, gjithashtu, një nga drejtimet ku qeveria ka fokusuar punën e saj nëpërmjet programeve, iniciativave dhe strategjive për adresimin më të mirë të rasteve të dhunës në familje. Një ndër rekomandimet e vitit 2019 ka qenë pikërisht ashpërsimi i masave të sigurimit dhe të dënimit për këto vepra, ndërkohë që, për shkak të ngjarjeve të rënda, ka pasur propozime për ndryshime ligjore, me qëllim ashpërsimin e mëtejshëm të dispozitës së Kodit Penal dhe të ndalimit të masës së garancisë pasurore për këtë vepër, ndryshime këto të paraqitura në Kuvend në vitin 2020⁵⁸ dhe të miratuara me ligjin nr. 35/2020, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar⁵⁹.

Në vitin 2019, me ligjin nr. 44/2019, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, u bë ndërhyrja në Kodin Penal, duke ndryshuar dispozitat ekzistuese dhe duke shtuar dispozita të reja në lidhje me veprat penale në fushën e mjedisit. Ndryshimi i veprave penale ekzistuese dhe shtimi i dispozitave të reja është bërë në kuadër të përafrimit të legjislacionit të brendshëm me legjislacionin e Bashkimit Evropian, konkretisht me direktivën 2008/99/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, “Për mbrojtjen e mjedisit nëpërmjet legjislacionit penal”⁶⁰, me synimin e ashpërsimit të masave të dënimit për veprat penale në këtë fushë, penalizimin si vepra penale të sjelljeve/aktiviteteve të caktuara. Duke pasur parasysh periudhën e hyrjes në fuqi të këtyre ndryshimeve, është e nevojshme njohja e elementëve të figurave të këtyre veprave penale dhe zbatimi në praktikë, duke zhvilluar hetime dhe marrjen në përgjegjësi penale.

Referuar analizës për vitin 2019 që Ministria e Drejtësisë ka kryer, rezulton se:

- Në lidhje me rekomandimin për zbatimin e urdhrin penal, marrëveshjes dhe gjykimit të drejtpërdrejtë me efektivitet, rezulton se krahasuar me vitin 2018, numri i çështjeve për të cilat është kërkuar miratimi i urdhrin penal dhe i marrëveshjes është relativisht i ulët. Gjatë vitit 2019⁶¹ janë paraqitur 714 kërkesa për miratim të urdhrin penal për 735 të pandehur dhe 584 kërkesa për miratim të marrëveshjes me 595 të pandehur. Krahasuar me vitin 2018⁶², rezulton një rritje e zbatimit të këtyre instituteve me 123 kërkesa për urdhrin penal më tepër për 116 të pandehur më tepër dhe 14 kërkesa për marrëveshje më tepër, por 26 persona më pak të pandehur. Sipas të dhënave gjykata ka miratuar 82% të kërkesave për urdhrin penal dhe 75% të kërkesave për marrëveshje.

⁵⁷ Miratuar me VKM-në nr. 541, datë 19.9.2018, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 138, datë 19.9.2018.

⁵⁸ Projektligje në procedurë të propozuara në datat 10.1.2020 dhe 6.2.2020, publikuar në faqen e Kuvendit: <https://www.parlament.al/Files/ProjektLigje20NDRYSHUAR.pdf>.

⁵⁹ Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 72, datë 23.4.2020.

⁶⁰ Indeksuar në faqen: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TEXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0099&from=EN>.

⁶¹ Të dhëna të paraqitura me shkresën nr. 1368/42 prot., datë 26.2.2020, të Prokurorit të Përgjithshëm, regjistruar me tonën nr. 156/2 prot., datë 26.2.2020.

⁶² Në vitin 2018 kanë qenë 591 kërkesa për miratim të urdhrin penal me 619 të pandehur dhe 570 kërkesa për miratim të marrëveshjes me 621 të pandehur.

Gjithashtu, nga Prokuroria e Përgjithshme po përgatitet një projektudhëzim për marrëveshjen si institut i ri.

- Lidhur me rekomandimin për rritjen e kërkesave për dhënien e dënimeve alternative, Prokuroria e Përgjithshme eidenton se për vitin 2019, kërkesat e prokurorëve për caktimin e dënimit sipas neneve 59 dhe 63 të Kodit Penal, zënë 64.7% të të gjithë kërkesave për caktimin e dënimeve, ndërsa vendimmarrja e gjykatës për dhënien e dënimeve alternative zë 69.2% të vendimeve për këtë grup veprash;

- Nga të dhënat statistikore rezulton se gjykimi i drejtpërdrejtë vijon të mbetet një nga llojet e gjyqimeve më pak të kërkuara nga organi i prokurorisë. Organi i prokurorisë për vitin 2019 ka dërguar për gjykim 10396 çështje (nuk përfshihen çështjet e mbartura në gjykim), por vetëm për 218 prej tyre prokuroria ka kërkuar që të gjykohen me procedurë gjyqimi të drejtpërdrejtë ose me rreth 2,09%. Rezulton një ulje e numrit të çështjeve të dërguara për gjykim krahasuar me vitin 2018⁶³, si dhe ulje e çështjeve për të cilat është kërkuar gjyqimi i drejtpërdrejtë. Ndërkohë që, për vitin 2019 një nga rekomandimet e Këshillit të Ministrave ka qenë edhe rritja e rasteve të kërkuara nga organi i prokurorisë për gjykimin e drejtpërdrejtë.

- Në lidhje me rekomandimin për hetime të shpejta, efektive dhe ashpërsimin e dënimit për veprat penale, që prekin zgjedhjet e lira dhe sistemin demokratik të zgjedhjeve, Prokurori i Përgjithshëm ka miratuar udhëzimin e përgjithshëm nr. 3, datë 21.6.2019, “Mbi masat administrative dhe procedurale në prokuroritë me juridiksion të përgjithshëm në periudhën para dhe pas zgjedhjeve”. Gjithashtu, janë përforcuar shërbimet e gatishmërisë në prokuroritë e juridiksionit të përgjithshëm në periudhën zgjedhore. Referuar të dhënave statistikore në vitin 2019 janë regjistruar 23 procedime penale me 15 të pandehur për vepra penale, që prekin zgjedhjet e lira dhe sistemin demokratik të zgjedhjeve, janë dërguar për gjykim 2 çështje penale, me 5 të pandehur dhe janë dënuar 4 persona.

- Në lidhje me veprat penale kundër fëmijëve, familjes dhe martesës⁶⁴ rezulton se për vitin 2019 janë regjistruar 1247 çështje penale me 368 persona nën hetim dhe janë marrë 708 të pandehur. Krahasuar me vitin 2018⁶⁵ rezultojnë 107 çështje më pak të regjistruara; 27 persona më pak nën hetim dhe 161 të pandehur më pak. Në lidhje me këtë kategori veprash rezulton se për vitin 2019 janë dërguar për gjykim 879 çështje me 936 të pandehur. Krahasuar me një vit më parë⁶⁶ ka një rënie prej 173 çështjesh më pak të dërguara për gjykim dhe 182 të pandehur më pak.

Në lidhje me veprën penale “Dhuna në familje”, parashikuar nga neni 130/a i K. Penal, për vitin 2018 janë regjistruar 1140 çështje penale ose rreth 2,4% e të gjitha çështjeve penale të regjistruara⁶⁷ me 339 persona nën hetim dhe janë marrë në cilësinë e të pandehurit 685 persona. Krahasuar me vitin 2018⁶⁸ konstatohet një rënie e numrit të çështjeve të regjistruara me 69 çështje më pak, 14 persona nën hetim më pak dhe 157 të pandehur më pak.

Rezulton se në vitin 2019 janë dërguar për gjykim 834 çështje për këtë vepër penale, me total prej 888 të pandehurish, çka përbën një rënie prej 173 çështjesh dhe 181 të pandehurish më pak krahasuar me vitin 2018⁶⁹. Numri i çështjeve të dërguara për gjykim për këtë vepër përbën rreth 8% të numrit total të çështjeve të dërguara për gjykim gjatë vitit 2019⁷⁰. Nga këto çështje, për vitin 2019 janë gjykuar 734 çështje me 792 të pandehur, duke pësuar një rënie me 43 çështje më pak dhe 28 të pandehur më pak se në vitin 2018⁷¹.

Lidhur me politikën e dënimit të ndjekur gjatë gjyqimit, në çështjet e dërguara për gjykim nga prokuroria për dhunën në familje, nuk është kërkuar në asnjë rast dënimi maksimal i parashikuar nga paragrafi përkatës i dispozitës (në vitin 2018 është kërkuar në 12 raste). Gjithashtu: i. në

⁶³ Për vitin 2018 janë dërguar për gjykim 11790 çështje, për 315 prej të cilave është kërkuar gjyqimi i drejtpërdrejtë.

⁶⁴ Seksioni IX, nenet 124–130/a të Kodit Penal.

⁶⁵ Në vitin 2018 ishin regjistruar 1354 çështje me 395 persona nën hetim dhe 869 të pandehur.

⁶⁶ Në vitin 2018 ishin dërguar për gjykim 1052 çështje me 1118 të pandehur.

⁶⁷ Për vitin 2019 janë regjistruar në total 47341 çështje.

⁶⁸ Për vitin 2018 janë regjistruar 1209 çështje me 353 persona nën hetim dhe 842 persona në cilësinë e të pandehurit gjatë hetimeve.

⁶⁹ Në vitin 2018 janë dërguar për gjykim 1007 çështje me 1069 të pandehur.

⁷⁰ Numri total i çështjeve të dërguara në gjyq në vitin 2019 është 10396 çështje.

⁷¹ Në vitin 2018 janë gjykuar 777 çështje me 820 të pandehur.

ndryshim nga viti 2018 nuk është kërkuar në asnjë rast dënimi me gjobë; ii. për 11 të pandehur është kërkuar dënimi sa periudha e paraburgimit; iii. për 171 të pandehur është kërkuar dënimi minimal i parashikuar nga dispozita⁷²; iv. për 294 të pandehur është kërkuar dënim mesatar⁷³; v. për 13 raste është kërkuar ulja e dënimit nën minimumin e parashikuar nga dispozita; vi. për 304 të pandehur është kërkuar pezullimi i ekzekutimit të vendimit⁷⁴. Nuk konstatohet ashpërsim i politikës penale, në lidhje me këtë vepër, pavarësisht rekomandimit të dhënë për vitin 2019.

Nga të dhënat statistikore rezulton se në çështjet penale të regjistruara gjatë vitit 2019, ka pasur 448 të pandehur të mitur të moshës 14–18 vjeç, nga të cilët 434 janë meshkuj dhe 14 femra, ndërsa kanë rezultuar 77 viktima të mitur, nga të cilët 41 meshkuj dhe 36 femra. Nga të dhënat e përcjella nga Prokuroria e Përgjithshme për të miturit për vitin 2019, në prokuroritë e rretheve gjyqësore janë regjistruar 397 procedime me 388 persona në hetim, nga ku 141 çështje janë dërguar për gjykim, duke shënuar një rënie me 26 procedime më pak dhe 93 persona nën hetim më pak krahasuar me vitin 2018⁷⁵. Për sa u përket masave të sigurimit personal, rezulton se në 23 raste është caktuar masa e sigurisë personale: “Arrest në burg”, parashikuar nga neni 238 i K. Pr. Penale, në 1 rast është caktuar masa e sigurisë “Arrest në shtëpi”, parashikuar nga neni 237 i K. Pr. Penale, në 1 rast është caktuar masa e sigurisë “Vendosja në një shërbim të specializuar” parashikuar nga neni 84 i KDPM-së, dhe në 16 raste janë vendosur masa të tjera sigurimi. Në krahasim me masat e sigurisë të caktuara gjatë vitit 2018 konstatohet një ulje e numrit të masave të sigurimit të parashikuara nga neni 238 i K. Pr. Penale me 2 masa më pak; ulje e numrit të masës së sigurimit të parashikuar nga 237 i K. Pr. Penale me 10 më pak; si dhe ulje e masave të tjera të sigurimit të caktuara me 50 më pak⁷⁶. Në lidhje me masën e sigurimit personal “arresti në burg” konstatohet se ajo është caktuar në rreth 52.27% të rasteve, një rritje kjo nga viti 2018⁷⁷.

- Në lidhje me veprat penale në fushën e mjedisit, krahasuar me vitin 2018, vihet re një rritje e lehtë e numrit të çështjeve, por sërish numri i çështjeve vijon të jetë i ulët. Numri më i madh i çështjeve penale vijon të jetë i regjistruar për veprën penale “Prerja e paligjshme e pyjeve” parashikuar nga neni 205 i K. Penal. Ulje ka pasur edhe mbi numrin e çështjeve të dërguara për gjykim për këtë grup veprash penale. Në lidhje me veprat penale në fushën e mjedisit⁷⁸, në vitin 2019 janë regjistruar 264 çështje penale ose 0,56% e totalit të çështjeve të regjistruara në këtë vit. Krahasuar me vitin 2018⁷⁹, vihet re një rritje e lehtë e numrit me 17 çështje më tepër, por sërish numri i çështjeve vijon të jetë i ulët. Numri më i madh i çështjeve penale vijon të jetë i regjistruar për veprën penale “Prerja e paligjshme e pyjeve” parashikuar nga neni 205 i K. Penal me 163 çështje të regjistruara.

- Lidhur me rekomandimin e përmirësimit të aftësive profesionale të oficerëve të policisë gjyqësore dhe prokurorëve, me fokus specializimin dhe krijimin e profesionistëve që administrojnë procesin e drejtësisë penale për të mitur Shkolla e Magjistraturës dhe SIDA, në kuadër të projektit shqiptaro-sudez për drejtësinë penale për të mitur kanë zhvilluar 11 aktivitete trajnuese, ku kanë marrë pjesë 33 prokurorë, 15 kandidatë për prokurorë dhe 4 oficerë të policisë gjyqësore.

Këshilli i Ministrave, me qëllim forcimin e respektimit të të drejtave të njeriut, i rekomandon Prokurorit të Përgjithshëm:

1. Vijimin e rritjes së numrit të rasteve të zbatimit të instrumenteve të reja penale, siç janë urdhri penal, marrëveshja, si dhe rritjen e rasteve të gjykimit të drejtpërdrejtë, me synim hetimin

⁷² Në vitin 2018, dënimi minimal është kërkuar për 229 të pandehur.

⁷³ Në vitin 2018 dënimi mesatar i parashikuar nga dispozita është kërkuar për 298 të pandehur.

⁷⁴ Në vitin 2018, pezullimi i ekzekutimit është kërkuar për 299 të pandehur.

⁷⁵ Në vitin 2018 në prokuroritë e rretheve gjyqësore janë regjistruar 423 procedime, me 481 persona të mitur në hetim.

⁷⁶ Në vitin 2018 në 25 raste është caktuar masa e sigurisë personale “Arrest në burg” parashikuar nga neni 238 i K. Pr. Penale, në 11 raste është caktuar masa e sigurisë “Arrest në shtëpi” parashikuar nga neni 237 i K. Pr. Penale dhe në 66 raste janë vendosur masa të tjera sigurimi.

⁷⁷ Në vitin 2018 masa e sigurimit persona “arresti në burg” është caktuar në rreth 24% të rasteve.

⁷⁸ Nenet 201–207 të Kodit Penal, përfshirë ndryshimet e reja të vitit 2019.

⁷⁹ Në vitin 2018 ishin regjistruar 247 çështje penale.

dhe gjykimin e çështjeve penale në një afat sa më të shpejtë, duke mbajtur në konsideratë kompleksitetin dhe rrezikshmërinë e veprës, ruajtur efikasitetin dhe cilësinë e hetimeve;

2. Rritja e aplikimit të dënimeve alternative në rastet e veprave penale dhe/ose autorëve me rrezikshmëri të ulët shoqërore, veçanërisht në rastet e të miturve;

3. Ashpërsim të masave të sigurimit dhe masës së dënimit për veprat me natyrë gjinore, seksuale dhe diskriminuese, si dhe për rastet e keqtrajtimit/abuzimit/shfrytëzimit e trafikimit të fëmijëve;

4. Në kuadër të ndryshimeve të reja të Kodit Penal, në lidhje me veprën penale “Dhuna në familje”, parashikuar nga neni 130/a i Kodit, rritjen e cilësisë së hetimeve dhe ashpërsimin e politikës penale për këtë vepër.

5. Njohja me kuadrin e ri ligjor, pjesë e ndryshimeve të Kodit Penal, në lidhje me veprat penale në fushën e mjedisit dhe zbatimi efektiv në praktikë i tyre. Rritja e numrit dhe cilësisë së hetimeve për këtë kategori veprash penale;

6. Rritja e numrit të trajnimeve të prokurorëve dhe oficerëve të policisë gjyqësore, veçanërisht për veprat penale me bazë gjinore, seksuale dhe përfshirjen e të miturve;

7. Vijim i punës me fokus në kryerjen e hetimeve të shpejta, efektive dhe ashpërsim të politikës së dënimit për veprat penale që prekin zgjedhjet e lira dhe sistemin demokratik të zgjedhjeve. Kryerje e hetimeve cilësore dhe rritje e numrit të çështjeve të dërguara për gjykim.

Forcimi i bashkëpunimit ndërinstitucional

Mënyra më efektive për të luftuar kriminalitetin dhe për të kryer hetime cilësore që finalizohen me vënien para drejtësisë të personave përgjegjës, është bashkëpunimi ndërinstitucional ndërmjet agjencive ligjzbatuese të brendshme por edhe ndërkombëtare.

Lufta ndaj grupeve të strukturuar kriminale, organizatave kriminale apo terroriste është më e lehtë dhe premiset për të pasur sukses janë më të mëdha në rastet kur organet ligjzbatuese bashkëpunojnë më njëra-tjetrën. Bashkëpunimi i organeve të hetimit me ILDKPKI-në, KLSH-në, DPPPP-në, ASHK-në apo edhe subjekteve private, të tilla si: bankat, firmat e ndërtimit, agjencitë e pasurive të paluajtshme, agjencive turistike etj. është një parakusht për suksesin e luftës kundër kriminalitetit. Shumë i rëndësishëm është edhe bashkëpunimi ndërkombëtar me agjencitë analoge, sidomos për veprat penale me natyrë ndërkombëtare si terrorizmi, krimi i organizuar, krimi ndërkufitar, parandalimi i krimeve kompjuterike të përdorura për pastrimin e të ardhurave nga aktivitete kriminale në përgjithësi, si dhe ato për financimin e terrorizmit, si dhe bashkëpunimet e posaçme për personat që i fshihen drejtësisë.

Bashkëpunimi ndërkombëtar në formën e marrëdhënieve juridiksionale me autoritet e huaja në fushën penale është, gjithashtu, i rëndësishëm dhe kërkon fillimisht koordinimin ndërinstitucional midis organit të prokurorisë dhe institucioneve të tjera ligjzbatuese apo institucioneve të tjera që marrin pjesë aktive në këtë proces me qëllim finalizimin me sukses dhe në një kohë sa më të shpejtë të bashkëpunimit me autoritetet e huaja.

Institucionet të cilat kanë në varësi të tyre struktura që kanë statusin e oficerëve të policisë gjyqësore shprehin shqetësimin e tyre, në lidhje me bashkërendimin e punës me institucionet e tjera në luftën kundër kriminalitetit. Problematikat lidhen me forcimin e bashkëpunimit dhe përfshirjen e oficerëve në hetimin e çështjeve ose në grupe hetimore të përbashkëta, veçanërisht në çështjet komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit, përmirësimin e kapaciteteve profesionale të oficerëve të policisë gjyqësore dhe koordinimin me prokurorinë në funksion të rritjes së efektivitetit dhe cilësisë së hetimeve që kryhen prej tyre.

Nga statistikat e prokurorisë për vitin 2019 konstatohet se numri më i madh i referimeve ka ardhur nga policia e shtetit me 36360 çështje të referuara, ndërkohë që referimet e policive të tjera janë si vijon: 66 çështje të referuara nga policia e ndërtimit³⁸ çështje të referuara nga policia financiare; 30 çështje të referuara nga policia pyjore; 2 çështje të referuara nga policia elektrike; dhe 264 çështje të referuara nga policitë e tjera. Përveç referimeve nga policia e shtetit, numri i referime të tjera vijon të jetë i ulët edhe pse konstatohet një rritje e lehtë në krahasim me vitin 2018⁸⁰.

⁸⁰ Të dhënat për vitin 2018 kanë qenë: 36511 referime nga policia e shtetit; 36 referime nga policia financiare; 20

Bashkëpunimi i organeve të hetimit dhe përfshirja e tyre në hetim shmang hetimet joefektive dhe të dështuara, duke krijuar kështu historik sukseesi mbi referimet dhe hetimin e veprave penale, duke çuar në përfundimin final që është dhënia e drejtësisë efektive, në afate të arsyeshme.

Një rëndësi kyçe, sidomos për veprat penale të rënda si veprat në fushën e korrupsionit apo krimit të organizuar, ka edhe bashkëpunimi ndërkombëtar, shkëmbimi i informacionit dhe i përvojës, organizimi i operacioneve të përbashkëta dhe mbështetja logjistike dhe financiare nga partnerët ndërkombëtarë.

Lidhur me zbatimin e rekomandimeve prioritare të dhëna për vitin 2019 në drejtim të bashkëpunimit ndërinstitucional, nga organi i prokurorisë rezultojnë:

- Për sa i përket rekomandimit për rritjen e bashkëpunimit me policinë gjyqësore në funksion të përmirësimit të cilësisë së veprimeve hetimore në muajin korrik 2019, në zbatim të ligjit 25/2019, “Për organizimin dhe funksionimin e policisë gjyqësore” u ngrit dhe nisi funksionimin Komisioni i Policisë Gjyqësore, si dhe sekretariati teknik për funksionimin e tij. Komisioni ka filluar punën për nxjerrjen e akteve nënligjore, si dhe ka trajtuar kërkesat e ardhura nga institucionet përkatëse për lëvizje, emëtime, transferime dhe komandime të oficerëve të policisë gjyqësore. Gjithashtu, komisioni në bashkëpunim me Prokurorinë e Përgjithshme po punon për të siguruar koordinimin, shkëmbimin e informacionit dhe mbikëqyrjen e veprimtarisë në të gjitha institucionet që kanë shërbime të policisë gjyqësore. Në Prokurorinë e Përgjithshme është ngritur grupi i punës për hartimin e udhëzimit, riorganizimin e seksioneve të policisë gjyqësore dhe koordinimin e punës, për shkak të shfuqizimit të udhëzimit të përbashkët me ministrin e Brendshëm nr. 1227/1, datë 1.4.2008, “Për funksionimin e shërbimeve të policisë gjyqësore”. Ndërkohë, në Policinë e Shtetit ende nuk janë ngritur ende strukturat hetimore, ndaj në bashkëpunim me projektin *Euralius V* është parashikuar ky udhëzim në 6-mujorin e vitit 2020.

- Në lidhje me rekomandimet për forcimin e bashkëpunimit me të gjitha agjencitë ligjzbatuese kombëtare dhe ndërkombëtare, si dhe bashkëpunimin me autoritetet gjyqësore vendëse dhe të huaja kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, sërish jepen të dhëna në lidhje me marrëveshjen e vitit 2018 me Ministrinë e Brendshme, e cila ka përfunduar me krijimin e Prokurorisë së Posaçme më 18 dhjetor 2019. Në lidhje me bashkëpunimin me agjencitë ligjzbatuese referohen në të dhënat e paraqitura për veprat penale kundër korrupsionit, krimit të organizuar dhe trafikimeve. Në vitin 2019 është nënshkruar një marrëveshje e re me shtetin italian për ngritjen e grupit hetimor për çështjet e organizatave kriminale, me qëllim trafikimin e lëndëve narkotike. Drejtoria e Marrëdhënieve Juridiksionale me Jashtë në Prokurorinë e Përgjithshme, si pikë kontakti i rrjetit në *Eurojust* dhe Rrjetin European të Prokurorëve (EJN), gjatë vitit 2019 ka administruar 21 kërkesa nga autoritetet e huaja anëtare të *Eurojust*. Në lidhje me marrëdhëniet juridiksionale me jashtë, paraqiten të dhënat ku rezultojnë 180 ekstradime nga jashtë, 157 ekstradime për jashtë; 625 letërporosi nga jashtë; 639 letërporosi për jashtë. Në bashkëpunim me *Euralius V*, është ngritur një grup pune për hartimin e një udhëzimi për bashkëpunimin gjyqësor ndërkombëtar në fushën e krimit kibernetik.

- Në lidhje me zbatimin e rekomandimit për organizimin e trajnimeve të përbashkëta me oficerët e policisë gjyqësore, me qëllim rritjen e kapaciteteve profesionale, Komisioni i Policisë Gjyqësore, së bashku me Prokurorinë e Përgjithshme dhe Shkollën e Magjistraturës ka bashkërenduar punën, me qëllim hartimin e një kalendarit trajnimesh për tema të caktuara, hartimin e programeve përkatëse dhe organizimin e trajnimeve.

- Në lidhje me zbatimin e rekomandimit të forcimit të koordinimit ndërinstitucional, në lidhje me të dhënat statistikore në fushën e veprave penale të korrupsionit, krimit të organizuar, pastrimit të parave, organi i prokurorisë ka koordinuar dhe bashkëpunuar me institucionet e tjera shqiptare dhe ka përgatitur statistikën e harmonizuar për periudha 6-mujore dhe vjetore. Statistikat në prokurori mbledhen në mënyrë manuale dhe raportohen në Prokurorinë e Përgjithshme. Sektori i Studimeve në Prokurorinë e Përgjithshme, pas ndryshimit të legjislacionit

procedural, ka analizuar nevojën për ndryshime në formatin statistikor, si dhe po punohet për nxjerrjen e të dhëna nga sistemi i Menaxhimit të Çështjeve (CAMS). Në muajin nëntor 2019 Instituti i Statistikave dhe Prokuroria e Përgjithshme nënshkruan një Memorandum Bashkëpunimi, ku parashikohet marrja e të dhënave të detajuara nga ana e INSTAT-it.

Nga vlerësimi që Ministria e Drejtësisë ka kryer për rekomandimet e propozuara nga ministrinë e linjës që kanë në përgjegjësi agjencitë ligjzbatuese, që ushtrojnë funksione të policisë gjyqësore, në lidhje me bashkëpunimin me organin e prokurorisë është evidentuar progresi i arritur dhe forcimi i bashkëpunimit; si dhe kanë paraqitur sugjerimet e tyre me qëllim përmirësimin e mëtejshëm të këtij bashkëpunimi, me qëllim finalizimin me sukses të hetimit penal.

Ministria e Brendshme⁸¹, bën me dije se gjatë vitit 2019 është rritur bashkëpunimi me prokurorinë, duke u reflektuar dhe rezultate të suksesshme: rritje të referimeve, hetimeve proaktive, operacioneve policore dhe analizave të përbashkëta. Bashkëpunimi është rritur dhe në luftën kundër korrupsionit, duke zhvilluar kapacitetet hetimore dhe shkëmbimi i informacionit. Në kuadër të përmirësimit të mëtejshëm të bashkëpunimit, ky institucion sugjeron: i. forcimin e mëtejshëm të bashkëpunimit ndërmjet Prokurorisë, Policisë, si dhe institucioneve të tjera ligjzbatuese në funksion të hetimeve; ii. hetime më të thelluara financiare për veprat penale që gjenerojnë të ardhura; iii. zbatimin e ligjit nr. 10192, datë 3.12.2009, duke sekuestruar që në fazat fillestare pasurinë kriminale; iv. shtimin e përdorimit të metodave speciale të hetimit, veçanërisht për veprat penale të pastrimit të pasurisë; v. realizimin e ndërlidhjes midis sistemeve të menaxhimit të çështjeve në prokurori dhe në Policinë e Shtetit në zbatim të marrëveshjes së bashkëpunimit midis këtyre dy institucioneve; vi. nxjerrjen e akteve nënligjore të përbashkëta midis Prokurorit të Përgjithshëm dhe drejtorit të përgjithshëm të Policisë së Shtetit për zgjidhjen e problematikës së krijuar për ruajtjen e automjeteve prova materiale të aksidenteve rrugore; vii. forcimin e kontrollit dhe të masave disiplinore ndaj oficerëve të policisë gjyqësore; viii. rritjen e bashkëpunimit midis prokurorëve dhe SHÇBA-së dhe përfshirjen e tyre në trajnime, me qëllim forcimin e kapaciteteve edhe të këtyre strukturave.

Lidhur me çështjet e pastrimit të parave, strukturat e Ministrisë së Brendshme⁸², konkretisht Drejtoria për Krimet Ekonomike e Financiare në Policinë e Shtetit, sugjerojnë: i. përmirësimin e cilësisë së hetimeve për veprat penale të korrupsionit, pastrimit të parave, financimit të terrorizimit dhe krimet kibernetike; ii. përmirësimi i hetimeve pasurore, rritje e numrit të sekuestreimeve/konfiskimeve dhe shtimi i masave pasurore të marra në kuadër të ligjit nr. 10192, datë 3.12.2009, të ndryshuar; si dhe iii. krijimi dhe mbajtja e një baze të dhënash të konsoliduar, veçanërisht për veprat penale të mësipërme.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë, konkretisht Drejtoria Përgjithshme e Tatimeve⁸³, pasi bën me dije kuadrin ligjor dhe statusin e punonjësve të Njërive të Hetimit Tatimor, lidhur me bashkëpunimin ndërinstitucional sugjeron: i. shtimin e aplikimit të masës së sekuestros preventive/konservative, me qëllim rritjen e efikasitetit të procesit penal; ii. forcimin e bashkëpunimit midis prokurorisë dhe strukturave tatimore; si dhe iii. mundësinë e administrimit nga organi procedues të akteve të nevojshme me qëllim vijimin e procedurave/kontrolleve administrative ndaj subjektit ose të tretëve.

Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit dhe Pastrimit të Parave (DPPPP)⁸⁴ ka paraqitur këto sugjerime në lidhje me bashkëpunimin me organin e prokurorisë: i. qartësim i zbatimit në praktikë të dispozitës ligjore të parashikuar nga neni 287 i K. Penal si vepër penale e pavarur dhe, në veçanti, rastet kur kjo vepër kryhet nga familjarët apo persona të tretë; ii. shtim i rasteve të hetuara dhe gjykuara për veprat penale të pastrimit të produkteve të veprës penale dhe rritje të numrit të aseteve të konfiskuara në përfundim të gjykimit; iii. specializimin e prokurorëve për këtë kategori veprash penale dhe unifikimin e veprimeve procedurale gjatë hetimit të kësaj kategorie veprash penale.

⁸¹ Me shkresën e saj nr. 632/5 prot., datë 18.2.2020, regjistruar me tonën nr. 535/2 prot., datë 19.2.2020.

⁸² Përcjellë nga Ministria e Punëve të Brendshme në formë elektronike, në datën 4.2.2020.

⁸³ Me shkresën e tyre nr. 2602/1, datë 10.2.2020, ku është përcjellë kontributi në fushën e taksave dhe tatimeve.

⁸⁴ Me shkresën e MFE-së nr. 1939/4 prot., datë 28.4.2020, regjistruar me tonën nr. 535/5 prot., datë 30.4.2020.

Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit⁸⁵ vlerëson bashkëpunimin midis dy institucioneve dhe sugjeron: i. forcimin e këtij bashkëpunimi nëpërmjet dhënies prej tyre të informacionit dhe ekspertizës në fushën e lojërave të fatit; ii. rritjen e hetimeve proaktive edhe për veprat penale që lidhen me veprat penale në fushën e lojërave të fatit si veprat penale në fushën e tatimeve, pastrimit të parave, korrupsionit etj.; si dhe iii. rritjen e numrit të çështjeve të dërguara për gjykim për këtë kategori veprash penale me qëllim reduktimin e këtij fenomeni.

Ministria e Mbrojtjes⁸⁶, në kuadër të forcimit të bashkëpunimit me organin e prokurorisë, sugjeron: i. krijimin e strukturave të posaçme të policisë ushtarake pranë strukturës së prokurorisë dhe në Prokurorinë e Përgjithshme, në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi; ii. organizimin e trajnimit fillestar dhe vazhdues për oficerët e policisë gjyqësore ushtarake; si dhe iii. përfshirje më të madhe të strukturave të policisë ushtarake në hetimin e çështjeve penale të referuara prej tyre.

Ministria e Turizmit⁸⁷ sugjeron koordinimin dhe shkëmbimin e informacionit midis organeve ligjzbatuese: prokurorisë dhe policisë dhe njësisë të qeverisjes vendore, me qëllim hetimin dhe marrjen e masave për të gjitha veprat penale të konstatuara në fushën mjedisore.

Një problematikë e veçantë është paraqitur nga Shërbimi i Kontrollit të Brendshëm në Sistemin e Burgjeve⁸⁸, me organin e prokurorisë në lidhje me: i. interpretimin dhe vendimmarrjet e ndryshme të veprës penale të parashikuar nga neni 324/a i K. Penal, “Futja ose mbajtja e sendeve të ndaluara në institucionin e ekzekutimit të vendimeve me burgim”, në lidhje me referimet e kryera nga ky institucion; ii. mungesën e delegimit të kryerjes së veprimeve hetimore pranë oficerëve të policisë gjyqësore pranë SHKBB-së, të cilët kanë kryer referimin fillestar; iii. dërgimi në kohë i urdhrave të ekzekutimit në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, me qëllimin marrjen e masave për transferimin nga ambientet e caktuara për të paraburgosurit në ambientet e vuajtjes së dënimit.

Shërbimi i Provës bën me dije problematikat e konstatuara në lidhje me bashkëpunimin me organin e prokurorisë: i. dërgimi në kohë i urdhrat të ekzekutimit të dënimit, në rastin e pezullimit të ekzekutimit të vendimit të dënimit me burgim në bazë të nenit 59 të K. Penal; ii. mungesën e informacionit në lidhje me raportet e mospërbushjes së hartuara nga Shërbimi i Provës, për rastet e dënimeve alternative.

Sa më sipër, Këshilli i Ministrave, me qëllim forcimin e bashkëpunimit ndërinstitucional i rekomandon Prokurorit të Përgjithshëm:

1. Rritjen e bashkëpunimit me Policinë e Shtetit dhe agjencitë e tjera ligjzbatuese në funksion të hetimit të specializuar, të shpejtë dhe të gjithanshëm të grupeve kriminale me rrezikshmëri të lartë shoqërore, në fushën e krimit të organizuar dhe, kryesisht, të trafikimit të narkotikëve, krimeve të rënda me ndikim të lartë shoqëror, krimit kundër korrupsionit dhe atij financiar, sekuestrimin e aseteve kriminale;

2. Forcimin e bashkëpunimit me të gjitha agjencitë ligjzbatuese dhe institucioneve kombëtare dhe ndërkombëtare në funksion të hetimeve proaktive, që lidhen me veprat penale në fushën e pastrimit të parave, pastrimit të ardhurave nga aktivitetet kriminale dhe terrorizmit;

3. Forcimi i bashkëpunimit në funksion të rritjes së efektivitetit të hetimeve ndaj subjekteve që piren të kryejnë evazion fiskal, por edhe nëpunësve publikë të administratës tatimore;

4. Rritjen e rasteve të përfshirjes në kryerjen e veprimeve të përbashkëta hetimore të oficerëve të shërbimeve të tjera të policive gjyqësore, sidomos për rastet e referuara në prokurori prej tyre;

5. Trajnime të përbashkëta me oficerët e policive gjyqësore me fokus rritjen e kapaciteteve profesionale të këtyre të fundit në drejtim të ligjshmërisë së veprimeve hetimore dhe vlerës së provave, veçanërisht, në rastet e hetimeve financiare, evazionit fiskal dhe krimit kibernetik;

6. Përmirësim të koordinimit ndërinstitucional, në lidhje me të dhënat statistikore, sidomos në fushën e veprave penale të korrupsionit, krimit të organizuar, pastrimit të parave, në kuadër të raportimeve që lidhen me procesin e integritetit të vendit;

⁸⁵ Me shkresën e MFE-së nr. 1939/4 prot., datë 28.4.2020, regjistruar me tonën nr. 535/5 prot., datë 30.4.2020.

⁸⁶ Me shkresën e saj nr. 913/2 prot., datë 6.3.2020, regjistruar me tonën nr. 535/3 prot., datë 9.3.2020.

⁸⁷ Me shkresën e tyre nr. 2756 prot., datë 8.4.2020, regjistruar me tonën nr. 535/4 prot., datë 10.4.2020.

⁸⁸ Me shkresën e tyre nr. 1246 prot., datë 15.7.2019, regjistruar me tonën nr. 5318 prot., datë 15.7.2019.

7. Marrja e masave për vënien në funksion së bashku me Ministrinë e Drejtësisë të sistemit elektronik të menaxhimit të çështjeve për prioritizimin sistematik të letërporosive për të gjitha autoritetet e përfshira.